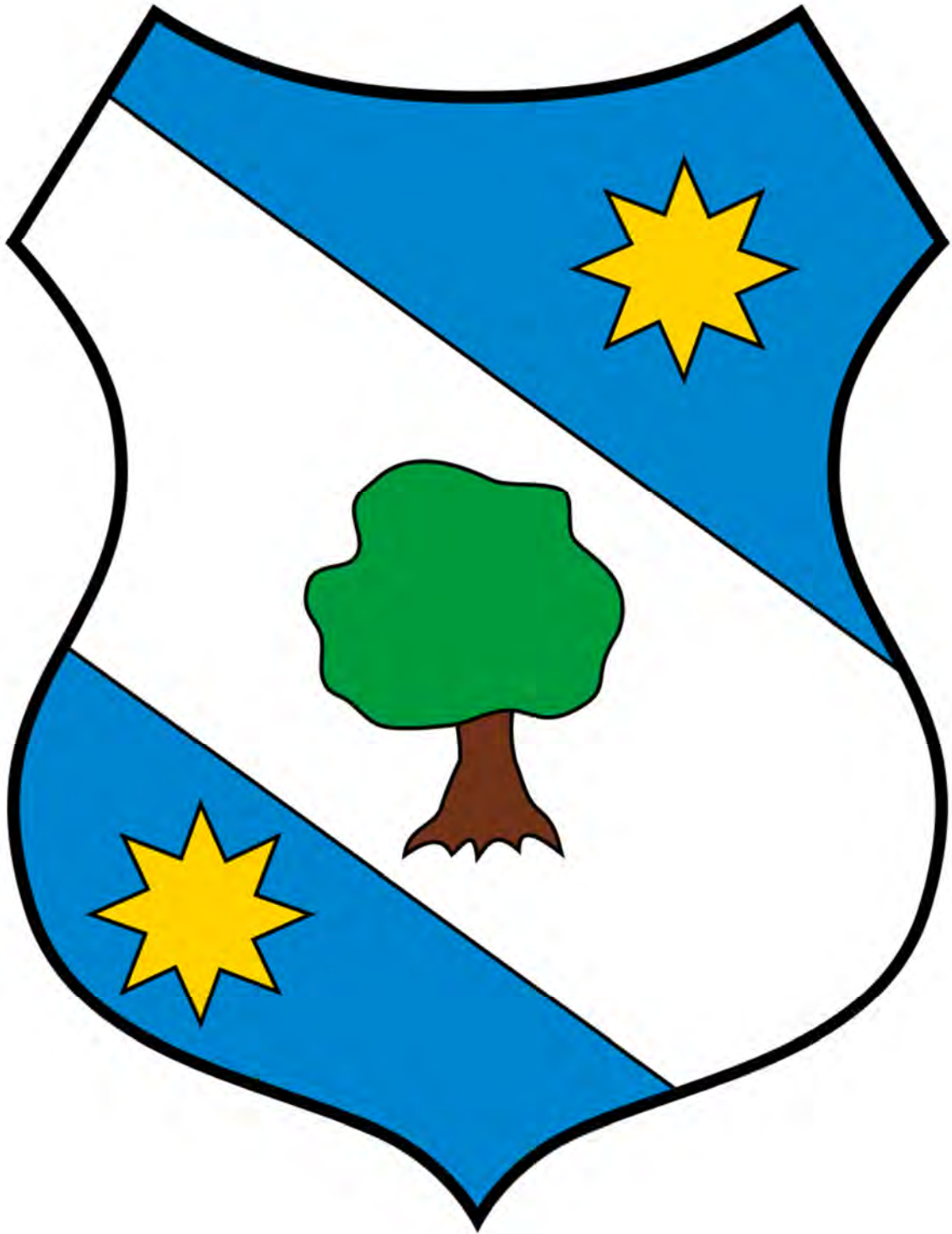

CSERKÚT

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

2017

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezetés	4
2.	Cserkút bemutatása <i>általános településkép, településkarakter</i>	7
3.	Örökségünk <i>települépképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők</i>	11
4.	Településképi szempontból meghatározó területek Cserkúton <i>Eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával</i> <i>Faluközpont - műemléki környezet</i> <i>Falusi lakóövezet - peremterület</i> <i>Zártkerti dűlős</i> <i>Ipari terület</i>	35
5.	Építészeti útmutató <i>a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások</i> <i>Terepalakítás</i> <i>Tetőforma</i> <i>Magasság</i> <i>Karakter</i> <i>Utcai homlokzat</i> <i>Színezés, anyaghasználat</i> <i>Napelem, napkollektor elhelyezése</i> <i>Gépészet</i> <i>Telepítés</i> <i>Tetőhajlásszög</i> <i>Melléképület elhelyezése</i> <i>Kerítés</i>	49
6.	Jó példák – <i>kerítések, kertek, ablakok, ajtók, kapuk, anyaghasználat, tetők, melléképületek, behajtók, járdák, árkok, lépcsők, építészeti részletek</i>	61
7.	Jó példák – épületek	78
8.	Jó példák - utcák, terek, parkok	83
9.	Hirdetések, reklámtáblák	88
10.	Fejlesztési irányok	91

1.

BEVEZETÉS

2.

3.

4.

5.

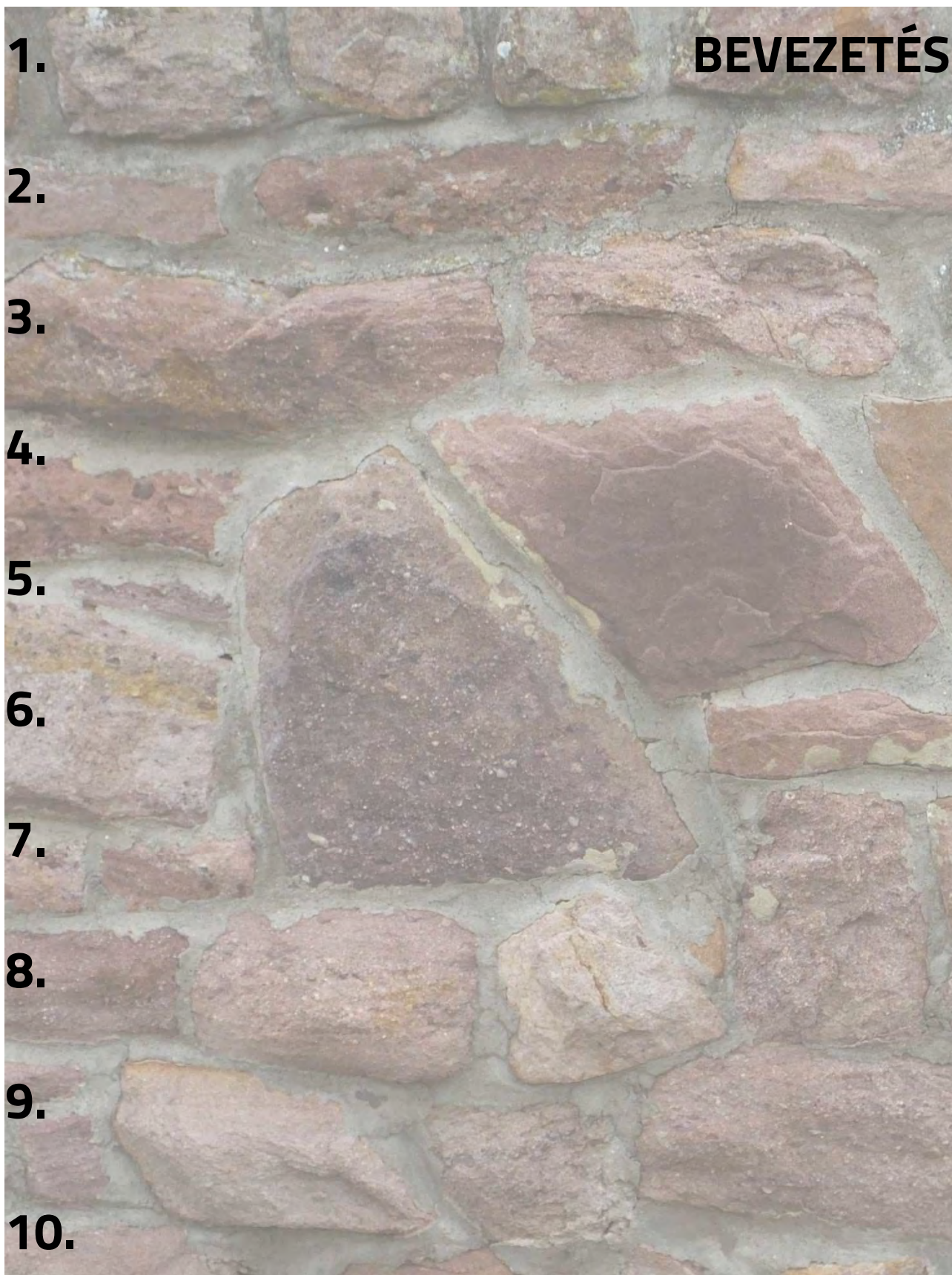
6.

7.

8.

9.

10.

BEVEZETÉS

„Múltból, jelenből és jövőből van összegyúrva az emberiség. Akik ma élnek, csupán egy nagy folyamatnak részesei amit ma építesz, alkotsz magadnak, abban apáid és nagyapáid vére-verejtéke is benne van. Minden, ami a múltat idézi, otthonosabbá teszi a jelent is.” /Rónaszegi Miklós/

A Településképi Arculati Kézikönyv célja, hogy az építetők és építkezők a jelenleg használatos száraz, főleg a szakmának szóló rendeletek és jogszabályok helyett, egy mindenki által érthető, könnyen használható és forgatható színes, egyszerű ábrákkal és fotókkal kiegészített kiadványból tudjanak tájékozódni.

Bemutatja, hogy Cserkút meglévő épített és természeti környezetében melyek azok a fontos értékek, amelyeket minden faluját szerető és óvó állampolgárnak célszerű tiszteletben tartania.

„Globalizálódó világunk minden területén változások tapasztalhatók, amelyek hatásai minden léptékben érezhetők, legyen szó akár országos, regionális, települési vagy még kisebb területi egységről. Településeink, vagy még szűkebb léptékben gondolkodva, lakókörnyezetünk az a lépték, amelynek változásai (történelem azok akár globális folyamatok eredményeiként, akár nem) a szemünk előtt zajlanak, és amelyeket így nap mint nap nyomon követhetünk. A települések, a települések terei életünk kereteit jelentik, amelyben mindennapi életünket éljük, s amelyek karaktere, szellemisége folyamatosan és észrevétlenül hat ránk, befolyásolja hangulatunkat, közérzetünket. A társadalom működésének alapfeltétele, hogy rendelkezhesen a tér felett, alakíthassa, formálhassa a tereket.

Ugyanis ha nem értjük környezetünk működését, úgy érezhetjük, hogy egy tőlünk független térben élünk, amelyre nem lehetünk hatással, s amelynek kiszolgáltatottjai vagyunk, tehát csak elfogadjuk és elviseljük környezetünket, de nem érezzük sajátunknak.” /Tóth Zoltán/

Házakban élünk, irodákban dolgozunk, a gyerekeink iskolába járnak.
Az épületek nem csupán háttérrel adnak életünkhöz, hanem formálják is azt; meghatározzák, mit látunk és hogyan.

„Az én házam, az én váram
Minden rossz kint marad
Az én házam, az én váram
Nincs is nálam boldogabb”
/Kárpátia/

Milyen jogon szól bele bárki is, hogy ki milyen házat épít fel magának? – Ez egy gyakran elhangzó részben jogosan feltett kérdés. Azonban onnantól kezdve, hogy ez bármilyen módon sértheti mások és a település érdekeit, ez a kérdés átértelmeződik. Fontos a szabályozás, mert lehetővé teszi, hogy a települési közösségek hatékonyan óvják meg környezeti kultúrájukat, és fejlesszék azt. Egymás tiszteletben tartása, a közös célok és irányok kitűzése és azok figyelembevétele minden működő emberi és épített közösség alapkritériuma.

Az arculati kézikönyv remélhetőleg egy mindenki számára inspiráló gyűjtemény lesz. A tervezési szakaszban hasznos információk mellett ihlettel is szolgál.

Bízunk benne, hogy mindenki számára megérthető, megismerhető és elfogadható közös megoldás született. Legfőbb célja, hogy Cserkúton olyan új és megújuló lakó- és középületek, illetve közterületek szülessenek, amelyek egyszerre védik a meglévő természeti és épített értékeket és hagyományt, azokból tanulva, azokat továbbörökítve, fejlesztve, a kor igényeinek megfelelő, magas minőségű új, megújuló épületek és közterek szülessenek.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

CSERKÚT BEMUTATÁSA

CSERKÚT BEMUTATÁSA

„Kicsiny falu az én falum, legkisebb az egész vidéken s a legszebb.” /Benedek Elek/

Cserkút a *Mecsek ékszerdoboz*a Péctől 9 km-re, a Jakab-hegy lábánál helyezkedik el.

Cserkút és környéke ősidők óta lakott hely volt. A felszínre került régészeti leletek is bizonyítják, hogy már a kora vaskorban is éltek itt emberek, és a római korban számos villa épült itt.

Már az 1200-as években felmerül régi okmányokon a falu neve. / 1290: Cherkutuh, később a Cherkutth, a Tserdkugh és a Cserkuth alakok is előfordulnak/. Feltételezések szerint a hajdani Csarra forrásról, vagy a domboldalba települt cserfákról kaphatta nevét. A mai napig több forrás bújjik elő a Jakab hegy lábánál, s bár ezek egy része az uránbányák működése alatt megszűnt, némelyikük mégiscsak túlélte a nehéz éveket, és a munkálatok bevégeztével újra működni kezdett.

1945-ig utcaneveket nem használtak, a település egyes részeit az ott lakókról, az azon a területen gazdálkodókról, vagy az ott termő növényekről, gyümölcsökről nevezték el.

/ Pap Jánosék háza fölötti lénia, Mester földje, Buzásék pincéje, Körtvéjes, Kendörös, stb../

Több helyen /Szentmiklósi szőlőknél, a Kápolna dombon, az újhegyi szőlőnél/ folytak ásatások, és elő is kerültek longobárd sírleletek.

A fennmaradt adónyilvántartásokból kiolvashatóan a török hódoltság alatt is folyamatosan lakott hely volt, nem néptelenedett el.

Az uránbányászati célú ipari kutatás Cserkúton 1953-ban kezdődött. Az ötvenes évek végétől a nyolcvanas évek végéig folyamatosan működött a környéken az uránbányászat. A kitermelés gazdaságtalansága miatt 1996-ban leállt a termelés és 1997-ben végleg bezárták a bányát. Ezután kezdődött meg az üzemi építmények elbontása, a rekultiváció.

<KLAc>

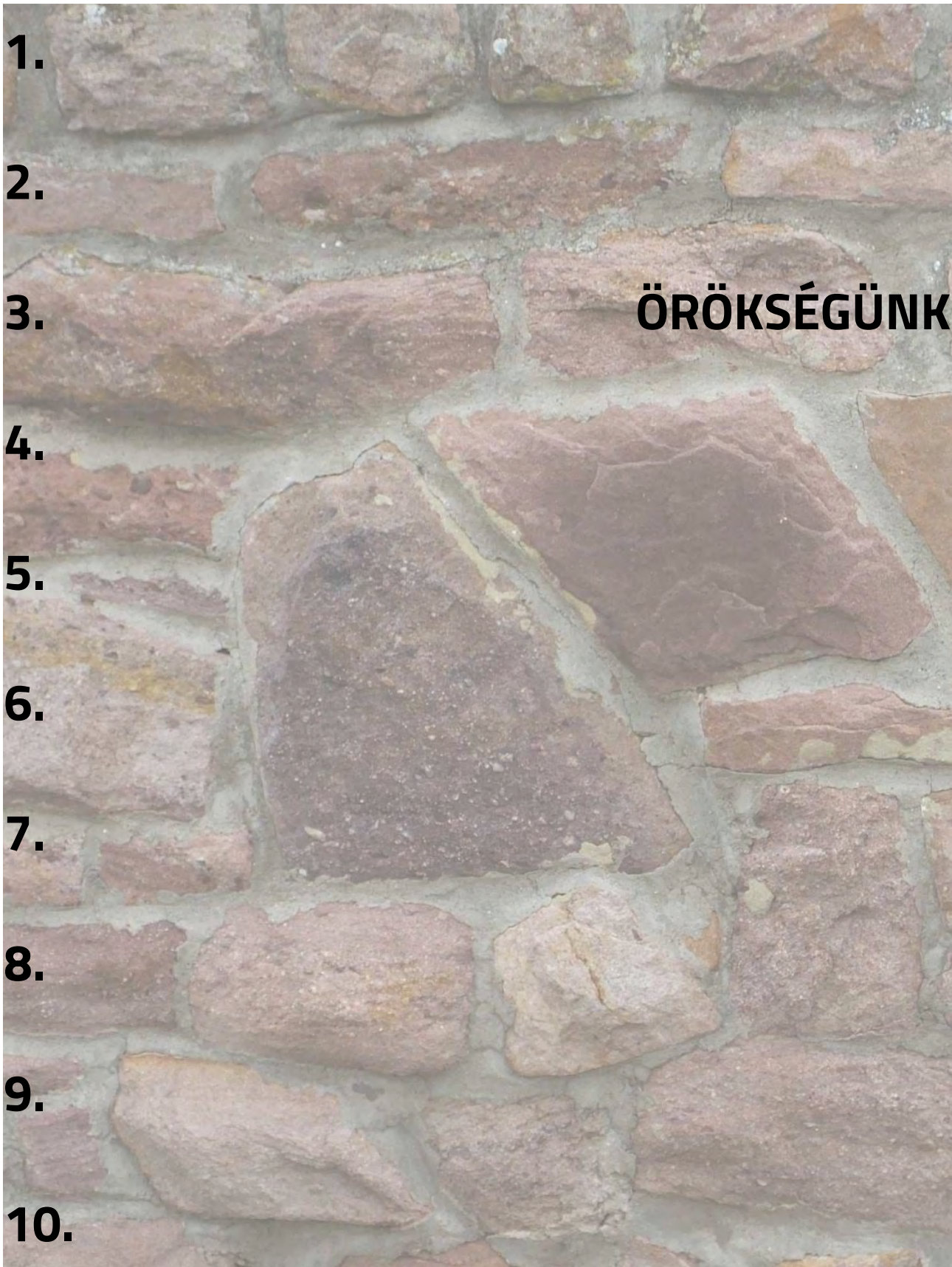

A település, mely a mai napig megőrizte a csendet és békét, tehát a nyugalomra és békére vágyók tökéletes bűvőhelye lehet. A nyaranta időszerű falunapot, a gyermeknapot, az idősek napját, a május 1-ei kollektív kirándulást a közeli Jakab-hegyre évről évre népes részvételben bízva rendezik meg a községben. Az évente rendszeresen megrendezett hagyományos programokon kívül számos esemény kerül megrendezésre a településen kicsik és nagyok örömeire.

Cserkút nemcsak történelmi múltjára, kies környezetére lehet büszke, hanem a tiszta, rendezett utcákra, a rengeteg virágra s nem utolsósorban az itt élő emberek kedvességére, vendégszeretetére.

ÖRÖKSÉGÜNK

CSERKÚT TÖRTÉNETE

Az emberiség történetében mindenkor és mindenütt fontos szerepet töltöttek be a hegységek. Barlangjaik menedékkül, lakóhelyül szolgáltak, élőviláguk táplálékot kínált a leteleplő embernek, a nehezen járható erdőségek, a kiemelkedő csúcsok pedig jó feltételét adták a rejtőzésnek, illetve a védekezésnek. Bizonyítékként szolgálnak erre az emberi élet kezdetére utaló nyomok a barlangokban, a remetelakok, kolostorok, várak romjai.

A hegységeknek eme korai szerepéből nem maradt ki a Mecsek hegység vonulata sem. A Dél-Dunántúl állandó jellegű benépesedése barlangi leletek alapján az i.e. 5. évezredre tehető. Az őskori ember jelenlétét a Nyugati-Mecsekben több szórványlelet bizonyítja.

Az i.e. első évezred elején a nyugat felől érkező és a Dunántúlon megtelepült urnasíros kultúra népe vette birtokba a Mecsek területét. Az ő emlékeik is megtalálhatók a Nyugati-Mecsek lábánál fekvő települések (Kővágótöttös, Kővágószőlős és Cserkút) területén, illetve a följük magasodó Jakab-hegy fennsíkján.

Az i.e. 8. századbanban, a korai vaskor idején egy másik nép, a hallstatti kultúra népe építette települése védelmére a Jakab-hegy fennsíkját körülvevő földhalmokat, amelyek a mai napig felfedezhetők részben Kővágószőlős, részben Pécs területét érintve. Az erődítmény már méreteit tekintve is egyedülálló a Kárpát-medencében. A település temetője a földvártól nyugatra terült el. Az erdőben ma is látható mesterséges földhalmok mind egy-egy halomsírt takarnak. A halottakat elhamvasztották, a hamvakat urnába tették, mellé használati tárgyakat helyeztek és kőgyűrűvel vették körül, majd földből halmot emeltek fölé.

A hallstatti kultúra népét követték az első, név szerint ismert népek, az illírek és a pannonok, majd az i.e. 4. századtól az ő helyüket a kelták vették át. Megszállták a Jakab-hegyi földvárat is.

A Dunántúl területét ezután érte a római hódítás. A Mecsek déli és nyugati lejtőin épültek ki a nagy római útvonalak Savaria /Szombathely/ és Gorsium /Tác/ felé. A hegyvonulat római emlékekben nem gazdag, mivel a letelepülők inkább a lankás, vagy sík területeken építkeztek. A virágzó római kultúrának a népvándorlás vihara vetett véget, a Mecsek vidékére is eljutottak a különböző népvándorláskori népek. A hegyvonulat a hunok, a keleti gótok, a gepidák, a longobárdok, majd az avarok uralma alá került. Ittlétüket több régészeti lelet bizonyítja. A Zsebe-domb fölötti Újhegy dűlőben valaha longobárd temető lehetett. Ádám János szőlőjében 1932-ben 28 longobárd sírra leltek. Néhány sírt koporsó-formán kövekkel raktak körül. A település területén számos avarkori emlék került elő. 1954-ben Kelenfi Nándor szőlőjében hét avar sír leletére bukkantak.

A honfoglaló magyarok a 9.sz. végén telepedtek meg Baranyában, kultúrájuk kezdeti emlékei a kereszténység felvételét követő időszakból maradtak fenn. A Szent István rendelkezése nyomán (minden tíz falu építsen egy templomot) felépült templomok némelyike fennmaradt az utókorra. Közéjük tartozik a XII. és XIII.sz.-ban épült cserkúti templom is, amely országosan védett műemlék.

A Pécsről nyugatra fekvő Mecsekaljai települések első írásos említése a XIII. század végéről való: 1290 körül a pécsi káptalan által állított nemes tanúk között Cserkútiak /Cherkuth/ is vannak. Cserkút nevét „Csar”-ra keresztelt forrásáról kapta, ami fontos szerepet játszott a falu életében: ivó- és itatóvízként egyaránt használták, és ide jártak mosni az asszonyok. Az uránbányászat következtében vize elapadt, de a bányászat befejeztével 1990-ben újra megjelent.

1333-35-ben a pápai tizeddel kapcsolatos összeírásokban említik a települést, mint önálló pappal bíró helységet. Kezdetektől fogva a pécsi káptalan birtoka.

1561-ben Cserkúton 3 benépesített jobbágytelket számolnak.

1695-ben a falu lakói római katolikus magyar parasztok, nemzetiségüket az itt élők családnevei bizonyítják: Kutti, Buzas, Adam, Kulin, Tomas, Tott, Gerdan, Szabo, Agoston. A török időszakban a Mecsek vidékén nagyobb csatározásokra nem került sor. A település a török uralom alatt is a pécsi püspökséghez tartozott, de török földesura is volt. 1752-ben Cserkúton 28 lakóház és 1 vizimalom áll. Öt évvel később Cserkúton 209 római katolikus magyar lakik.

A XVIII.sz. végén Pécs elnyerte a szabad királyi város rangot és ez lehetővé tette a város és környékének gyorsabb ütemű fejlődését. A békés fejlődés eredményeként a XIX.sz. közepére nagyjából létrejött a város és környéke mai arculata. 1858-ban készült térképek szerint Cserkút máig megmaradt alapszerkezete és beépítése kialakult ekkorra. Az iparosodás, a bányászat sok embernek adott munkalehetőséget. Ez érezhető a település népességszámának folyamatos növekedésén is. A lakosság mindvégig zömmel római katolikus magyar, a tanítás is magyarul folyik.

szüreti bál – 1923.

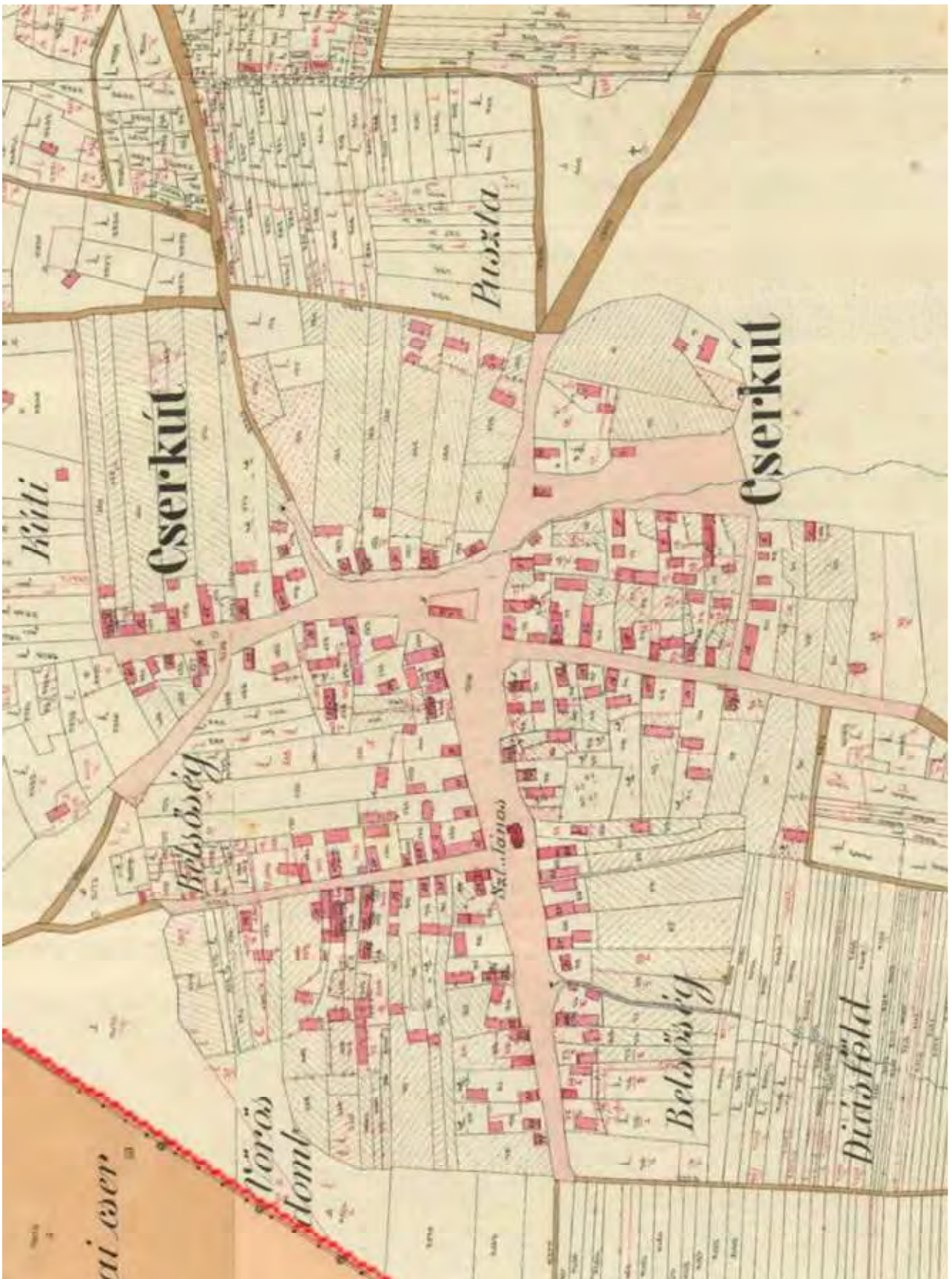

esküvő – 1943.

1869-ben Cserkúton 1 középület és 84 magánépület állt, mindegyik földszintes. A települést 1928-ban villamosítják. A két világháború között a gazdaság viszonylag gyorsan talpra állt, és megkezdődött a Mecsek hegység turisztikai, idegenforgalmi hasznosítása is. Turistautakat, pihenőhelyeket jelöltek ki, vonzó lett a Jakab-hegy és környéke is. A II. világháború viszonylag csekély károkat okozott a vidéken. Az ötvenes évek erőltetett iparosítása bizonyos mértékig megváltoztatta az egész hegység morfológiáját. A Jakab-hegy lejtői alatt megkezdett uránbányászat nyomán magas meddőhányók keletkeztek a növényi kultúrák és az erdők helyén mindhárom település, de elsősorban Kővágószőlős területét érintve. Az iparosítás miatt kibővült munkalehetőségek következtében Cserkút lakossága jelentősen megnőtt.

MŰEMLÉK

RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM

A kisméretű, Árpád-kori templom román stílusban épült a XIII.század első felében. Szabadon álló egyhajós templom, félköríves szentéllyel, nyugati oldalán a XIV.században hozzáépített kétszintes, karcsú toronnyal. A szentély mellett északon barokk sekrestye, a déli oldalon külső falfestményrészlet és bélétes kapuzat látható. Belül fából készült kórus található. A hajó síkmennyezettel fedett. A templombelsőt rendkívül szép és ritka értékű falképek díszítik. A csekély számban megmaradt és helyreállított XIII.századi értékes épületeink egyike.

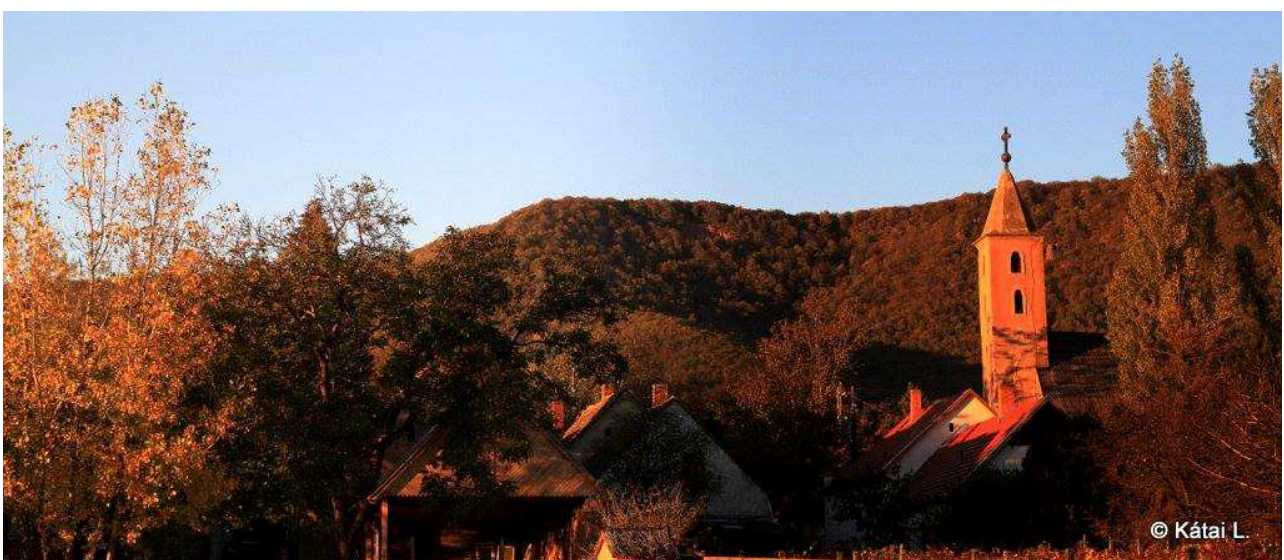
Magyarországon az építési törvény értelmében a kiemelkedő történeti, építészeti és néprajzi értékekkel rendelkező építményeket, azok tartozékait a törvényben szabályozott, hatósági védelemben kell részesíteni.

A védelem lehet „műemlék” -mely a legjelentősebbekre vonatkozik -valamint a törvényben szabályozott szempontoknak megfelelő épületek, romok, szobrok és sírjelek az országosan még fellelhető, nagyszámú, helyi jelentőségű objektumoknak csak a töredékét jelentik.

A településen lehet szép számmal látni olyan példákat is, ahol az új tulajdonos példás módon felújítva használja ezeket a régi épületeket.

Pusztulnak a mai mezőgazdaság számára már felesleges gazdasági épületek, az úti keresztek és a régi temetők sírjelei. Természetes, hogy ezek az objektumok nagy számuk és az országosan mért, összehasonlító szempontok alapján nem tartozhatnak a műemlékek sorába. A helyi önkormányzatok feladata ezeknek az objektumoknak helyi törvénnyel történő védelme.

Az értékes épületek, szobrok, növénycsoportok fenntarthatósága az utókor számára biztosítottabbnak látszik, köszönhetően napjaink egyre hangsúlyosabb, táji és településképi értékek megóvását előtérbe helyező építészeti politikájának.

„Falunkat 360 síkbeli szögből lehet lefényképezni. Ehhez hozzá veszem az időt, 365 napot. Ráadásul minden órában más képet fog mutatni, így ez kiad 3.153.600 fotót.” /Káta László/

HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉPÜLETEK, KERÍTÉSEK, ÉPÍTMÉNYEK, KÖZTÁRGYAK, FÁK

Az Önkormányzat fontos feladata, hogy a település épített és természeti értékeit megőrizze, azt tovább fejlessze és az átalakítások során gondoskodjon a védelemről. Az épített és a természeti környezet elemei határozzák meg alapvetően a település lakhatóságát. Állapotuk, minőségük, esztétikai megjelenésük jelentősen befolyásolja a lakosok komfortérzetét és a település arculatát. Ebből adódóan fő feladat az értékek megőrzése és védelme, meghagyva a település fejlődéséhez szükséges lehetőségeket.

Az építmény, vagy együttes egészére vonatkozó védettség:

- Alkotmány utca 27. (23 hrsz.)	lakóépület, kerítés
- Alkotmány utca 11. (40 hrsz.)	lakó- és gazdasági épület, kerítés
- Alkotmány utca 7. (42/1 hrsz.)	lakóépület, kerítés
- Alkotmány utca (42/2 hrsz.)	kovácsműhely
- Alkotmány utca 5. (43/1 hrsz.)	gazdasági épület, kerítés
- Alkotmány utca 4. (124 hrsz.)	lakóépület, kerítés
- Alkotmány utca 8. (132 hrsz.)	középület
- Alkotmány utca 10. (133 hrsz.)	lakóépület
- Alkotmány utca 14. (136 hrsz.)	lakóépület, kerítés
- József Attila utca 3. (19/1 hrsz.)	lakóépület, kerítés
- József Attila utca 1. (20 hrsz.)	lakóépület, kerítés
- Petőfi Sándor utca 6. (49/2 hrsz.)	gazdasági épület, kerítés
- Petőfi Sándor utca 8. (55 hrsz.)	lakóépület, kerítés
- Petőfi Sándor utca (208 hrsz.)	présház és pince
- Petőfi Sándor utca (209 hrsz.)	présház és pince
- Petőfi Sándor utca (211/1 hrsz.)	présház és pince
- Rákóczi Ferenc utca 18. (102/3 hrsz.)	lakó- és gazdasági épület, kukoricamalom
- Rákóczi Ferenc utca 1. (118 hrsz.)	lakó- és gazdasági épület, kerítés
- Rákóczi Ferenc utca 7. (121 hrsz.)	lakó- és gazdasági épület
- Rákóczi Ferenc utca 9. (126 hrsz.)	gazdasági épület
- Rákóczi Ferenc utca 11. (127 hrsz.)	lakó- és gazdasági épület
- Zrínyi Miklós utca 3. (92 hrsz.)	lakó- és gazdasági épület, kerítés
- Zrínyi Miklós utca 1. (111 hrsz.)	lakó- és gazdasági épület
- Zrínyi Miklós utca 2. (114/2 hrsz.)	középület
- Árpád köz 3. (94 hrsz.)	lakóépület, kerítés
- Árpád köz 2. (95 hrsz.)	lakóépület, kerítés
- kertterület (326 hrsz.)	présház és pince
- kertterület (402 hrsz.)	présház és pince

Egyéb építményre, köztárgyra és fára vonatkozó védettség:

- Árpád köz (85 hrsz.)	mosóház és környezete	- (a mosóház környezetében sok fajta ritka
- Alkotmány utca (117 hrsz.)	tűzoltó szertár	gyógynövény nyílik /pl.: feketenadálytő, réti
- Alkotmány utca (115/5 hrsz.)	kút, forrás	fűzény, közönséges medvetalp, stb.) ezért
- Alkotmány utca (123 hrsz.)	mini kálvária	rétszerű kaszálást kell alkalmazni!)
- Alkotmány utca (115/5 hrsz.)	kereszt	
- Rákóczi utca (0140/2 hrsz.)	kereszt	
- Boldogasszony-völgy (027/2 hrsz.)	kereszt	
- Batvölgyi út (1287 hrsz.)	kereszt	
- Alkotmány utca (115/3 hrsz.)	I. világh. emlékmű	
- Alkotmány utca (115/5 hrsz.)	1956-os emlékmű	
- Boldogasszony-völgy (072/3)	cserfa	
- Alkotmány utca (115/5 hrsz.)	eperfa	

Az építmény egyes részleteire vonatkozó védettség:

- József Attila utca 8. (36 hrsz.)	kerítés
- Petőfi Sándor utca 1. (78/1 hrsz.)	kerítés
- Petőfi Sándor utca 2. (46/1 hrsz.)	kerítés
- Petőfi Sándor utca 2/a. (47/1 hrsz.)	kerítés
- Petőfi Sándor utca 3. (76 hrsz.)	kerítés
- Petőfi Sándor utca 4. (47/2 hrsz.)	kerítés
- Alkotmány utca 15. (30 hrsz.)	kerítés

RÉGÉSZET

A település régészeti örökségének értékelését illetően csak a szórványosan rendelkezésre álló adatokra és a helyszíni tapasztalatokra támaszkodhatunk. A szakirodalomban és a múzeumi forrásokban az 1900-as évek legelejétől kezdve többször találkozunk cserkúti régészeti leletekkel. 1987-ben viszont a község határának keleti részéből éppen a lelőhelyekben leggazdagabb területet csatolták Pécshez, ezért a Hivatal lelőhely-nyilvántartásába 2004 tavaszáig felvett 12 cserkúti lelőhelyből legfeljebb 5 lokalizálható a jelenlegi közigazgatási határon belülre. Ennek megfelelően a kutatástörténeti előzmények is meglehetősen szegényesek.

A pécsi múzeum néhány ismeretlen lelőhelyű és lelő körülményű tárgyán kívül mindössze 3 itteni kutatásról tudunk.

A pécsi múzeum munkatársai közül Maráz Borbála 1978-ban egy kora vaskori halomsír feltárását kezdte meg, Gábor Olivér 2003-ban egy római kori sír helyszínelését végezte el. A legjelentősebb a középkori templom restaurálását megelőző feltárás volt 1967-ben /Czeglédy Ilona/. A 2004. nyarán elvégzett állapotfelmérő helyszínelés, terepbejárás során a már korábban ismert lelőhelyek számbavételén, hitelesítésén kívül sikerült új lelőhelyeket is felfedezni. Jelenleg 8, térképen ábrázolható cserkúti régészeti lelőhelyet ismerünk. Ez a szám és a lelőhelyek területi eloszlása viszonylag jó reprezentációs értéket képvisel, ennek ellenére a jövőben még legalább ugyanennyi új lelőhely előkerülésével lehet számolni.

Fontos régészeti feladat a ma még ismeretlen kora vaskori sírhalmok felderítése, térképre vitele és a geológiai képződmények elkülönítése. A mai közigazgatási határon belül a középkorban egy falu volt. Cserkút első említése az 1290 körüli évekből származik. A középkorban és az újkorban is elsősorban a pécsi káptalan birtoka volt. 1554-ben 15, 1565-ben 12, 1582-ben pedig 11 adózó lakosát írták be a török defterbe. Átvészelte a törökkort; az 1695. évi összeírásban 7 jobbágy és 3 zsellér családdal szerepel.

/forrás: Györffy György: Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza I. Bp. 1963. 295. — Csánki Dezső: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában II. Bp. 1894. 478. — Káldy-Nagy Gyula: Baranya megye XVI. századi török adóösszeírásai. Bp. 1960. 16. — Kopasz Gábor: Baranya megye elnéptelenedése a török hódoltság idején. Levéltári Szemle 26 /1976/ 150./

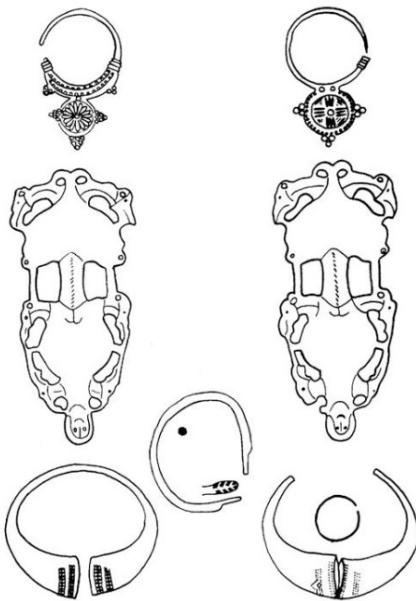
Papját felsorolják az 1332–1335. közötti pápai tizedösszeírásban. Félköríves szentélyzáródású román stílusú temploma a 13. században épült, román kori és gótikus falképek díszítik.

A település külterületének mintegy fele mezőgazdasági művelés alá esik (szántó, szőlő, kert, gyep), így az ismert régészeti lelőhelyek nagyobb része mezőgazdasági területre esik. A Mecsek lejtőin elhelyezkedő cserkúti határ déli része lenyúlik a Pécsi-síksáig. A falu településhálózatban elfoglalt helyét és kapcsolatrendszerét ez a helyzet határozta meg az őskortól egészen a legutóbbi időkig. A község középkori-újkori településszerkezeti előzménye kevésbé ismert.

A község közigazgatási területe a történelem több időszakában lakott volt. Jelenleg az alábbi korú és jellegű lelőhelyekről van ismeretünk (beleértve a lokalizálhatatlan lelőhelyekről származó leleteket is):

- Őskor (azon belül nem meghatározható korú)/telepnyom
- Újkőkor/bizonytalan jellegű lelet
- Bronzkor/telepnyom
- Késő bronzkor (urnasíros kultúra)/temetkezés, bizonytalan jellegű lelet
- Kora vaskor/halomsírok
- Római kor/telep, temetkezés
- Középkor/telepnyomok
- Árpád-kor – késő középkor – kora újkor/falu, templom

Mivel a nyilvántartásban szereplő lelőhelyek többségének a kiterjedése a felszíni jelenségek alapján csak hozzávetőlegesen volt megállapítható, a környezetüket, továbbá azokat a területeket, ahol a földrajzi adottságok és az adatgyűjtés során szerzett információk alapján jelenleg ismeretlen lelőhelyek feltételezhetők, régészeti érdekű területként kell kezelni. A régészeti lelőhelyek általában a folyók és egyéb vízfolyások völgyéből kiemelkedő területeken, az árvízmentes sávban 4-500 m-es távolsáig helyezkednek el. Cserkút határában a bányászati tevékenység és egyéb okok következtében a régészeti korszakokban az emberi megtelepedést vonzó egykori patakok, vízfolyások jórészt kiszáradtak, ezért a régészeti érdekű területek itt nehezebben körvonalazhatóak. A belterület lényegében teljes egészében régészeti érdekű területnek tartható. Az eddig ismert lelőhelyek alapján a Pécsi-síkságra lejtő domboldalakon és a síkság peremén bárhol számítani lehet régészeti leletek előkerülésére, ezért ezek is régészeti érdekű területek.

A mindössze 8 ismert lelőhely hat féle területhasználati mód között oszlik meg.

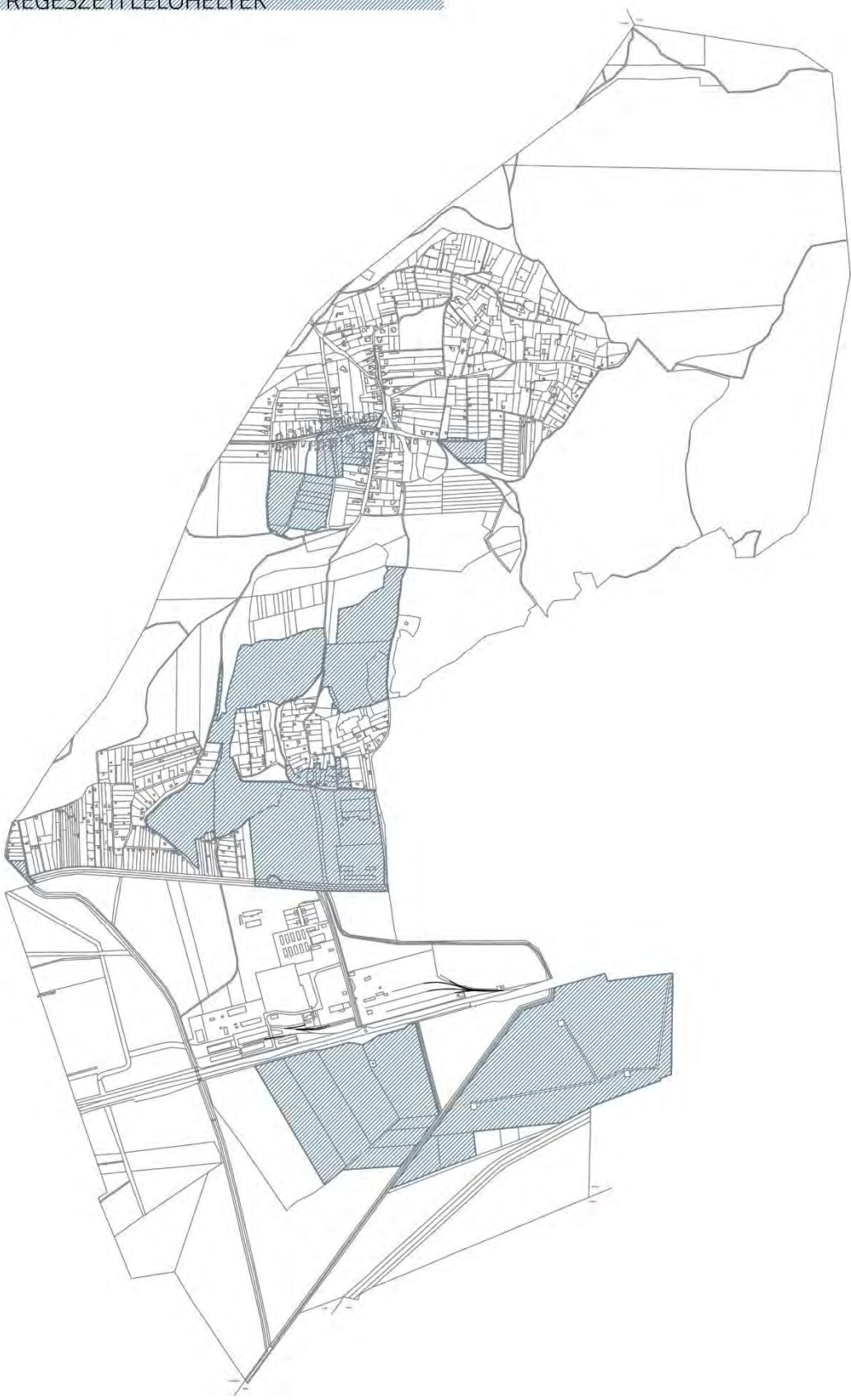
Belterületen, illetve részben vagy teljes egészében szántóföldön 2-2 lelőhely /25-25 %/ van.

Művelésen kívüli szántóföldre szintén két lelőhely esik. Gyepes területen 3 lelőhely /37 %/ található. Kőbányászással egy lelőhelyet bolygattak meg, ennek a bányászás kiterjesztésével pusztulásra ítélt része erdőben van.

Régészeti szempontból alapvetően fontos, hogy minden egyes nyilvántartott lelőhelyet érintő munkálat esetében, továbbá minden olyan esetben, amikor váratlanul régészeti lelet vagy jelenség kerül elő, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalt /KÖH/ értesíteni kell /ez utóbbi esetben a területileg illetékes múzeum értesítésével párhuzamosan/.

Cserkút területén több régészeti lelőhelyet tartunk nyilván, amelyek az emberiség és a magyarság történetének, települési viszonyainak, életmódjának fontos bizonyítékai. Bármilyen településszerkezeti, területhasználati változtatás, infrastrukturális vagy egyéb beruházás tervezése esetében kiemelt figyelmet kell fordítani a földben rejlő régészeti emlékanyagra, legyen szó nyilvántartott régészeti lelőhelyről vagy régészeti érdekű területről. A település földrajzi adottságok miatt régészeti leletek váratlan előkerülése a település közigazgatási területének nagy részén várható, ez esetben pedig mindenki részéről elvárható a törvények tiszteletben tartása és a nemzeti kulturális örökség iránti megfelelő megbecsülés. Akárcsak a belterület esetében, a külterületi fejlesztések tervezésénél is érdemes figyelembe venni a nyilvántartott lelőhelyeket, az itt előkerülő régészeti emlékek léte, illetve szükségszerű feltárása ugyanis lelassíthatja vagy megakadályozhatja a tervbe vett beruházások létrejöttét. Tanácsos tehát a régészeti lelőhelyeket és régészeti érdekű területeket kihagyni a nagyobb szabású fejlesztési tervek közül. Amennyiben ez nem lehetséges, régészeti feltárásokkal kell számolni.

RÉGÉSZETILELŐHELYEK

TÁJI ADOTTSÁGOK

A fekvés, domborzati, geológiai, táji adottságok alapvető részei és meghatározói a település arculatának. Cserkút tájtipológiailag a Mecsek-hegység kistáj területén fekszik. A Mecsek egyik legváltozatosabb geológiai felépítésű hegységünk. Cserkút a Keleti- és Közép-Mecsektől morfológiailag elkülönülő Nyugati-Mecsek legmagasabb pontja a Jakab-hegy /592 m/ lábánál fekszik. A terület legismertebb kőzete a perm - alsótriász korú vörös homokkő, melyre durva konglomerátum rétegek települtek. E két kőzet erózióval szembeni eltérő ellenállásának köszönhetően alakultak ki a Jakab-hegy déli oldalán a népmondával is körülírt Babás szerkövek. Az ércbányászat a homokkőben található urán hasznosítása érdekében indult meg az 1950-es években. A homokkőves területen az uránbányászat hatására nagymértékben csökkent a talajvíz szintje és nagyszámú forrás és kút apadt el.

A változatos geológiai felépítés nagyszámú talajtípus kialakulását eredményezte, de a terület hegyvidéki jellegéből adódóan főként erdőtalajok alakultak ki. A homokkőves területeken savanyú, sekély termőrétegű, gyenge termőképességű, nem podzolos barna erdőtalajok találhatók. A településtől északra a terület legnagyobb részét erdő borítja. A vörös homokkő málladékból kialakult savanyú talajokon mészkerülő erdők élnek. A domborzat kedvez a különböző mezo- és mikroklímák kialakulásának, amely igen változatos élőhelyi feltételek kialakulásához vezet. A cserkúti kőbányától északra elterülő törpe növekedésű mészkerülő tölgyes bokorerdő a Mecsek egyik legtrikább növénytársulása. Mészkerülő tölgyesek kapaszkodnak még a Jakab-hegy déli lejtőin is, de csak a hegylábi, vastagabb termőrétegű területeken érik el a 15-20 méteres magasságot. A Cserkút és Kővágószőlős környéki bokorerdő foltok közti száraz gyepekben kora tavasszal az epergyöngyike és a fekete kökercsin nyílnak.

A külterület déli részei (a 6-os úttól délre) már teljesen sík, mocsaras jellegűek. Bár ezek között is sok természeti értéket képvisel, a település arculatára, táji kapcsolataira való hatásuk a Jakabhegyhez képest gyakorlatilag elenyésző.

Védett területek

A Nyugat-Mecsek Tájvédelmi Körzet főként geológiai és kultúrtörténeti értékek védelme érdekében jött létre. A védetté nyilvánítás időszakában elkészített geológiai tanösvényt a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság többször felújította, és régészeti értékeket bemutató táblákkal is kiegészítette, érdekes és tanulságos kirándulást kínálva ezzel az odalátogatóknak.

A védett területen számos forrás található, amelyek a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján ex-lege védettséget élveznek.

Cserkút az ideérkező szemében rendezett, ápoltságú település képét mutatja, olyan települését, amely odafigyel közterületeire

Cserkút arculatát meghatározó legfontosabb öt elem az alábbi:

- 1. A templom; - 2. A vörös homokkő; -3. A névadó cser ; - 4. A kút ;
- 5. A „kelta” és a Pálos hagyományok tája: a Jakab-hegy

1. Első helyre a templom nemcsak az országos védetség miatt került /a legtöbb falu barokk temploma is műemlék/. A templom és a település helyét egykor kijelölő - és a későbbiekben elemzett – névadó „cser-kút” motívum olyan egyedülálló szakrális együttes, ahol nemcsak turisztikai szlogenként érezhető a „hely szelleme” /akárcsak a Jakab-hegyen/. Ennek alapján nem mondhatunk mást, minthogy Cserkút belterületének alakításakor az elsődleges szempont a templom /és a cser-kút/ hatásának erősítése, tömegének minél gazdagabb láttatása, megmutatása.

2. A vörös homokkő, mint építőanyag a környező települések közül is Cserkúton bír a legszebben megőrzött alkalmazásokkal. Bár nehezen megmunkálható, beszerzése körülményes, és sokszor nem a lepraktikusabbnak tűnik, mégis használata elengedhetetlen a településkép szempontjából. Ezt a használatot nem elég szabályokkal kötelezővé tenni, minden lehetőséget meg kell ragadni más módokon való népszerűsítésére.

A környék védett természeti értékei /Jakabhegy, Czana-domb/ szintén mind a homokkő felszíni előfordulásaihoz kötődnek, ezért a homokkő, mint természeti jelenség megmutatása is fontos. Ezért az ide vezető túraútvonalak, kilátók, tanösvények kialakítása, karbantartása, fejlesztése ugyanezt a célt szolgálhatja.

3. A névadó csertölgyek /más néven cserefák, Diószeginél tser-tölgyek/ kifejezetten szubmediterrán elterjedésű faj, Törökországtól egészen a Pireneusig terjed, északon pedig nálunk éri el az elterjedésének a határát. Szlovákiában még itt-ott szórványosan előfordul, de tipikusan itt és tőlünk délebbre van az elterjedési területe. Latin neve *Quercus cerris*, angolul Turkey oak /török tölgy/, németül Zerleiche.

Fája a többi tölgygel ellentétben igen kevés csersavat tartalmaz ezért nem tartós, az időjárásnak kitéve hamar korhad. Nevét a rossz nyelvek szerint a fakupecok megtévesztésére kapta, azokban a századokban, mikor a tölgyek kitermelése elsősorban a puszkapor előállításához szükséges csersav miatt történt. Felhasználhatósága a különféle tartósító eljárásokkal egyre bővül. Az egyik legjobb tűzifa. Ipari felhasználását az is akadályozhatja, hogy télen a nagy hidegekben a törzsén gyakran keletkeznek felfutó fagyrepedések.

Termete és törzse a kocsányos tölgyre emlékeztet, de lombzata lazább, kérge durvább. Legjobban levele érdes tapintásáról, bozontos rüggyéről és kupacsáról ismerhető fel. A csertölgynek a levele is különleges, négy, nyolc, néha tíz karéja is van. A hazai tölgyek közül a leggyorsabban nő. A korábbi hazai erdészeti politika a cser visszaszorítására törekedett, de be kell látni, hogy ez az egyik leggyakoribb, legjellemzőbb hazai fánk.

A tölgyek az ősi európai kultúrákban hagyományosan isteni fák. Az ókori panteista vallások mellett az indogermán népek és a zsidó-keresztény kultúrkör mítoszainak is főszereplője a tölgy, és szent hely a tölgyliget. A görög mitológiában Zeusz fája, a dodonai Zeusz szentélyben az ott álló tölgy levelének susogásából jósoltak. A rómaiak a tölgyfát Jupiterhez társították, a hadvezérek fegyverfájukat, amelyre a legyőzöttek vezérének fegyvereit és ékszereit akasztották a Capitolium dombon álló Jupiter-templomba vitték. Romulus fegyverfája is tölgy volt. Később a germán mondavilágban is feltűnik, itt a vihar és mennydörgés ura Donar, Thunar vagy Thor fájaként tisztelték. A mennydörgés és a tölgy összekapcsolásának gondolati tartalma egyrészt mitologikus eredetű, másrészt gyakorlati oka van. A római és görög főistenek a germán istenségekhez hasonlóan az ég urai voltak, felelősek az időjárásért, viharokért, esőért, mennydörgésért. A gyakorlati tapasztalat hátterét pedig az a megfigyelés adta – amit később kutatások is alátámasztottak – hogy a fák között leggyakrabban a tölgyeket éri villámcsapás.

A galliai kelták varázslói /a druidák, akik neve is a tölgy görög megnevezéséből vezethető le/ a fagyönggyel benőtt tölgyeket tartották a legnagyobb becsben, a szent tölgyerdeikben tartották a vallási ünnepeiket, és úgy hitték a tölgyfák belseje a holtak nyughelye. Az északi népek a Szentiván-éji máglyát tölgyfából rakták. Illyés Gyula Cser-erdő c. verse a legismertebb irodalmi vonatkozása a névadó fának:

*Tavas van és itt
most hull a zörgő
sárga levél, - most
vedlik ez az erdő!
Mert ez csererdő,
mert ez a lombját
megőrzi ősz-tél
minden viharán át.*

*Most hogy az új rügy
kezd mocorogni
csak most lebeg le
a levél, az ősdi
Győz az újdönjött,
bukik a régi,
mintha ablakból
röpítenék ki.*

Tényleg igaza van a költőnek abban, hogy a tölgyek és különösképpen a csertölgy hajlamos arra, hogy ősszel ne dobja le a lombját.

A címernövényként megjelenő cserfa autentikus arculati eleme lehet a falunak.

4. A kút /vagy forrás/

A cserfa mellett „a kút” a település nevének másik alkotóeleme. Az idős fa tövében fakadó forrás /kút/ már az archaikus időkben is szent helynek számított. Valószínűleg ez adta a helynek a település és a templom alapítására való „alkalmasságát” is. Kevés olyan település van Magyarországon, ahol a település helye és neve ennyire kézzelfogható egységben van. Ami a névben egyé olvad /vagy egymás mellé kerül/, látványban, térben is kapcsolatba kell, hogy kerüljön egymással.

5. A kelta táj /Kelta-/Jakab-hegy/ kultusz kiindulópontja

A Jakab-hegy és a hozzá kapcsolódó „kelta kultusz”, a hely szellemével együtt alkalmas a település arculatának alakítására. A fáról elnevezett település, a kiválasztott fafaj /cser/ tisztelete analóg a kelta törzsek fák iránti tiszteletére. A kelták úgy tartották, hogy a fák a szent bölcsesség forrásai. A villám által sújtott fa az életfája, és Plinius szerint a kelta druidák úgy vélték, hogy a villám által sújtott helyeken nőnek a fagyöngyök. A druidák a szent tölgyerdeikben tartották a vallási ünnepeiket, és úgy hitték a tölgyfák belseje a holtak nyughelye.

A BELTERÜLET TÁJI ADOTTSÁGAI

Cserkút község a Pécs környéki települések gyöngyszeme. A nagyvárosi szoszédság ellenére Cserkút a falusias jellegű kistelepülések jegyeit viseli magán. Minden bizonnyal a település spontán formálódására nem a nagyváros Pécs hatott, annál inkább a Mecsek hegység karnyújtásnyira húzódó hegyvonulatainak természeti közelsége. A falu szinte a hegy árnyékában nőtte ki magát ilyené, megőrizve egyedi természetességét. Ebből a jellegből adódóan egyre több azoknak a pécsi polgároknak a száma, akik menekülve a város nyomasztó urbánus terheitől, ebben a kis faluban keresik meg életük természet közeli életterét. Az É-D irányban lejtős település szinte minden pontjáról igen kedvezőek a kilátási viszonyok. Ettől a település rendkívül erős rekreációs adottságokkal is rendelkezik. Sajátossága a településnek, hogy az É-i zártkerti terület a falu közvetlen folytatásaként alakult ki, melynek korábbi időben fő célja a szőlőművelés volt. A telkek az idők folyamán elaprózódtak, de a beépítés intenzitása ezt szerencsés módon nem követte.

Megőrzendő tájjelleg

A belterület épített környezetének jelenlegi jellege megőrzendő. Ez biztosítja azt, hogy a jövőben a falu fejlődése mellett az értékes táji karakter megmaradjon, ne változzanak a kilátási-rálátási viszonyok, a falusias beépítési mód konzerválódjon. Ugyancsak jelen beépítési jelleg mellett őrizendő meg a volt zártkerti terület rész. Itt az épületek számának növelése, vagy a házak méretének növelése az egész tájrészlet torzulását eredményezné, amivel az egész falu elvesztheti azt az arculatát, amely jelenlegi egyedi értékét jelenti.

NYUGAT-MECSKAI VÉDELMI KÖRZET

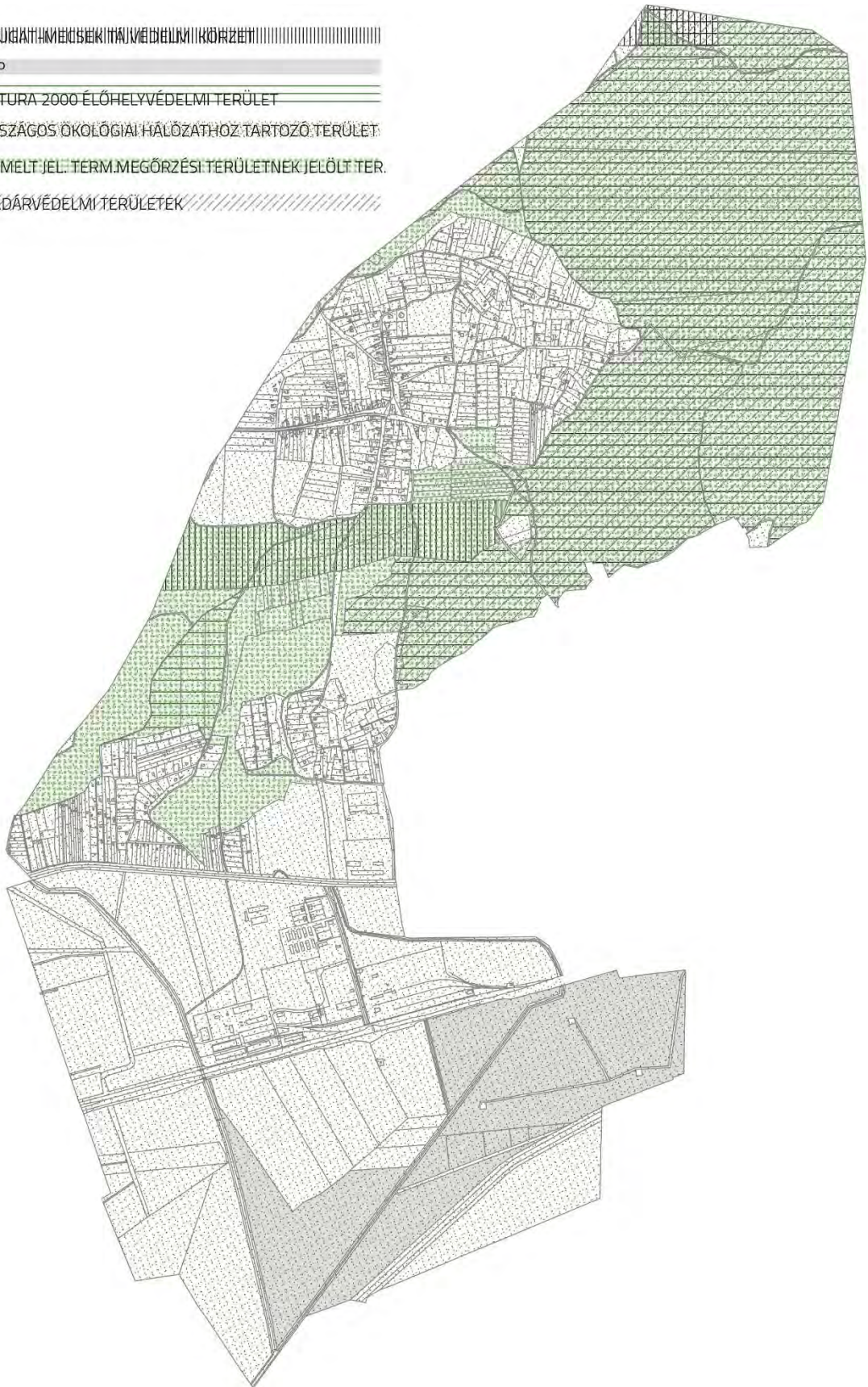
LÁP

NATURA 2000 ÉLŐHELYVÉDELMI TERÜLET

ORSZÁGOS ÖKOLÓGIAI HÁLÓZATHOZ TARTOZÓ TERÜLET

KIEMELT JEL. TERM. MEGŐRZÉSI TERÜLETNEK JELÖLT TER.

MADÁRVÉDELMI TERÜLETEK

1.

2.

3.

4.ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

5.

6.

7.

8.

9.

10.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

CSERKÚT TELEPÜLÉS ELHELYEZKEDÉSE

Cserkút község a Pécs környéki települések gyöngyszeme. A nagyvárosi szomszédság ellenére Cserkút a falusias jellegű kistelepülések jegyeit viseli magán. Minden bizonnyal a település spontán formálódására nem a nagyváros Pécs hatott, annál inkább a Mecsek hegység karnyújtásnyira húzódó hegyvonulatainak természeti közelsége. A falu szinte a hegy árnyékában nőtte ki magát ilyené, megőrizve egyedi természetességét. A falu az idők során sikeresen őrizte meg természet közeli állapotát. Értékes kilátási-rálátási viszonyok alakultak ki, és maradtak fenn napjainkig: a település szinte minden pontjáról rálátni a falu fölé magasodó Jakab-hegyre, illetve a lakóterülettel szomszédos dombokról, és persze a Jakab-hegyről is gyönyörű a kilátás Cserkútra, és déli síkságra egyaránt. A falutól délre kialakított kis tó felől kedvezőek a rálátási viszonyok a lakóterületre. A településkép meghatározó eleme a főutca mellett álló Árpád-kori műemlék templom, ami nem teresedésbe, hanem az utca vonalába épült. Az utcák karakteres fésűs beépítése, a napjainkig fennmaradt sok, régi képét őrző parasztház, a domborzatot követő utcavezetés jellegzetes képet kölcsönöz Cserkútnak. Karakteres elem a Petőfi és Alkotmány utcák találkozásában álló művelődési ház. A közterületek gondozottak, a közparkok kialakítása igényes.

A község közigazgatási területe északkelet-dél irányban hosszan elnyúló. A belterület a közigazgatási terület északi felén helyezkedik el. A közigazgatási terület észak-dél irányban lejt. Az északi területhatáron a Jakab-hegy magasodik fel, majd déli irányban egyre alacsonyabb lesz a felszín. A déli területrészekén már magas talajvízű gyepterületek találhatók. A külterületet markánsan kettészeli a 6-os út nyomvonala. Ez az út a tájhasználat szempontjából is választóvonalat jelent. Az úttól északra eső területrészen a természeti táji elemek karakteresen jelennek meg. Az észak-dél iránnyal lefutó utak által könnyen és jól érzékelhetőek a domborzati változások. A kiterjedt erdőtömbök, a beékelődött erdőfoltok és az apróbb gyepterületek a természetes növényzet közvetlen megjelenítői. A terület legnagyobb részén igen jók a kilátási viszonyok a távolabbi tájrészekre.

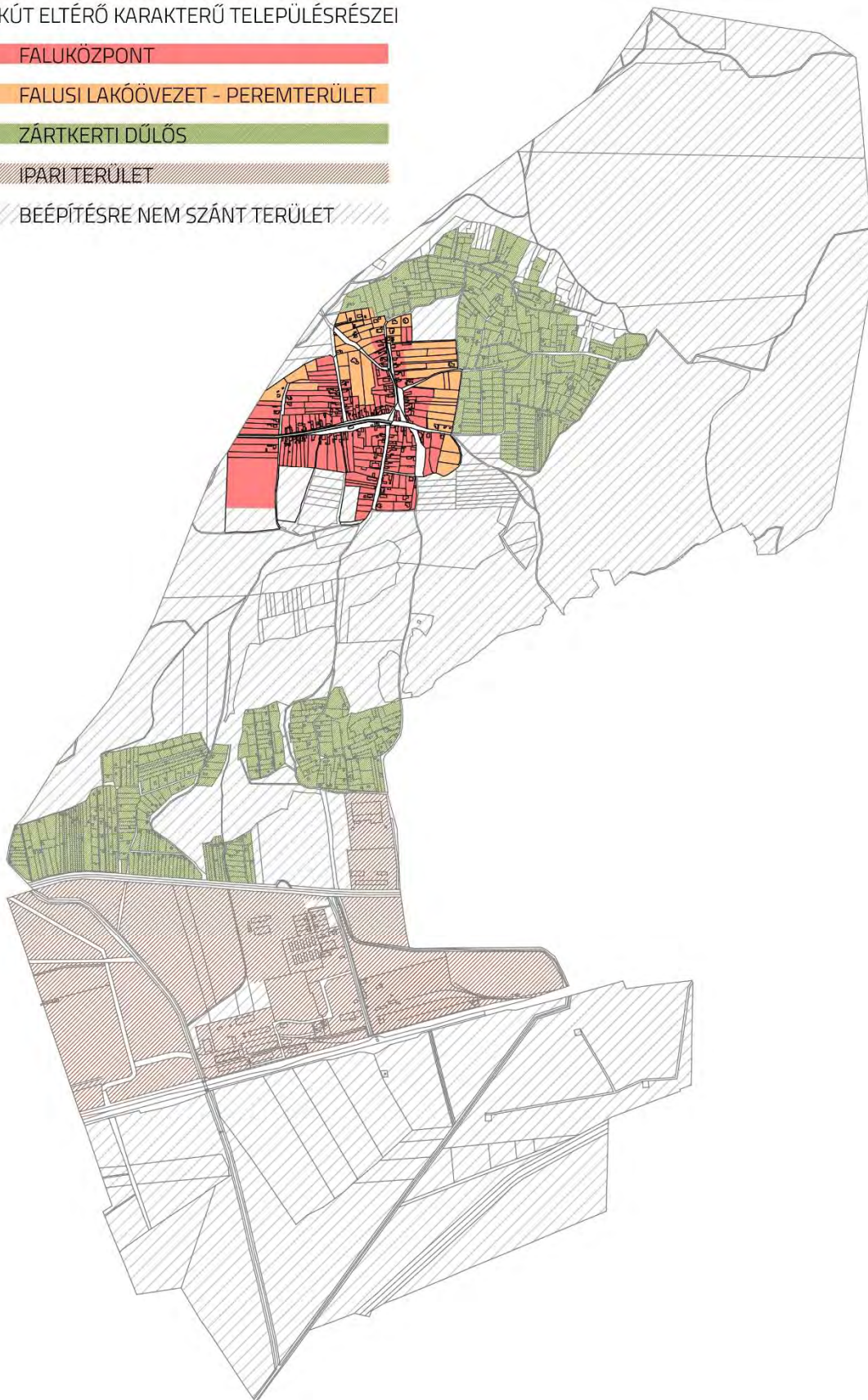
ÉPÍTETT KÖRNYEZET

Ebbe a tájba illeszkedik bele a falu, mint épített lakókörnyezet. A jelenlegi falusias beépítési mód következtében Cserkút község jól illeszkedik a természeti tájba, és annak szerves részét alkotja. Az épített környezet évtizedek folyamán sajátosan kialakult része a kiterjedt kertgazdálkodási terület, mely a valamikori zártkertek területe. Szőlő gyümölcsstermesztéssel hasznosított területek két tömbben alakultak ki, egyik a falu közvetlen folytatásaként attól északi és keleti irányban, csaknem a Jakab-hegy lábáig húzódva, a másik tömb a falutól távolabb, attól déli irányban, közvetlenül a 6-os út északi oldalán. Az előbbi tömb elsősorban a minőségi szőlőtermesztés ökológiai feltételeinek felelt meg, ezért művelték elsősorban szőlőként ezeket a területeket. A 6-os úttól északra eső kertés terület inkább a városból elvágóknak biztosított kertészkedésre alkalmas területet, itt már a szőlő helyett, gyümölcsösként, és egyéb kert céllal hasznosított területek jellemzőek. A 6-os úttól délre eső közel sík területen ipari-gazdasági-szolgáltató tevékenységet folytató telepek alakultak ki, melyek ma már egyre nagyobb kiterjedésűek. Kisebb részben a kőbánya és a 6-os közl. út között, nagyobb, és még tovább növekedő kiterjedésben a 6-os út és a vasút közötti területen. Az egyes ipari- szolgáltató területeken belül jól áttekinthető, rendezett körülmények uralkodnak. Ezt az állapotot kell a jövőben is fenntartani, ill. telephelyen belüli fásítással, és a funkciónak megfelelő parkosítással fokozni. A természeti táj hasznosítása a domborzati és talajviszonyok miatt sajátosnak mondható. Az északi területrészen a Jakab-hegy és a Boldogasszony-völgy térségében egybefüggő nagy erdőtömb terül el, ettől délre kisebb erdőrészek és gyeppelületek találhatóak. Észak-északkelet irányból a Hármas-hegy valósággal körülöleli a községeket, mely a település minden pontjáról jól látható. Ezen túlmenően a falu és a zártkertek területéről is különféle, de igen értékes kilátás nyílik a távoli tájrészletekre. Ezek a kilátási viszonyok a 6-os úttól északra lévő területrésze jellemző egyedi értékek, melyeket a jövőben is meg kell őrizni.

CSERKÚT ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRSZEI

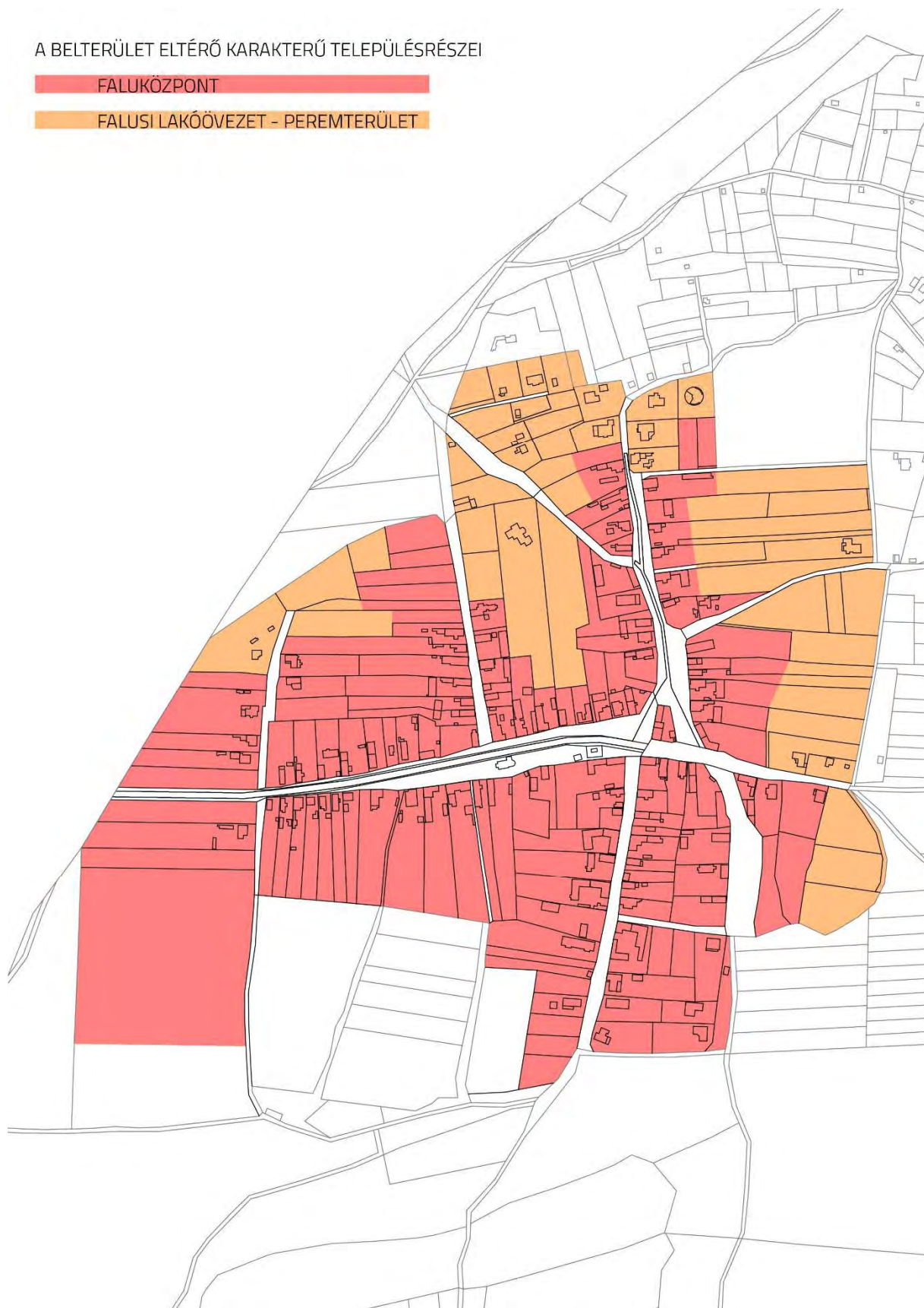
- FALUKÖZPONT
- FALUSI LAKÓÖVEZET - PEREMTERÜLET
- ZÁRTKERTI DÚLÓS
- IPARI TERÜLET
- BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

A BELTERÜLET ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEI

FALUKÖZPONT

FALUSI LAKÓÖVEZET - PEREMTERÜLET

FALUKÖZPONT

A belterület „nőtt” jellegű alapszerkezete, mely a múlt század közepére döntően kialakult, a mai napig fennmaradt. A történeti településmag az Árpádkori templom köré szerveződött. A templom nem teresedésben épült, hanem a település széles főutcájában áll. Ebből az utcából már a múlt században északi és déli irányban két-két utca ágazott ki, és nagyjából be is épültek. A falu általában a meglévő utcák meghosszabbításával terjeszkedett, csak a közelmúlt építési igénye folytán kellett új utcákat megnyitni /Új utca, Vörösdombi út/. A telekalakulatok vonatkozásában elmondható, hogy a korábbi – egyes utcáknál eltérő arányú, de általában jelentős méretű telkek egy része a házhely igények miatt csökkent, vagy a telkek utcára merőleges felezésével, vagy új utca nyitásával, a hátsótertek rovására.

A beépítéssel kapcsolatban látható, hogy a hagyományos, fésűs, oldalhatáros beépítés az uralkodó, néhány kivételtől eltekintve. Az épületek a tájolástól függően az északi és a nyugati telekhatárra épültek. A telkek beépítését illetően a soros elrendezés a leggyakoribb. A lakóépületek előkert nélkül állnak az utcafronton. A további épületek általában a lakóházhoz kapcsolódnak. A szélesebb telkeken és a módosabb gazdák portáin a nagyméretű csűrök a lakó és gazdasági udvar lezárásaként a telken keresztbefordultak. Az újabb beépítéseknel helyenként megjelenik az előkert.

ÉPÜLETEK

Az épületeket tekintve elmondhatjuk, hogy a hagyományos, földszintes lakóépületek egyszerűek, tömegük arányos, barátságos. A homlokzatok szélessége (tetőszélesség) az egyszerűbb házak esetében 6 m körül van, a módosabb házak esetében is 9 m alatt marad. A komolyabb épületek az utcáfronttal párhuzamos szárnyal befordulnak; hátrahúzott keresztzárny meglete nem jellemző. A bejáratok az udvarról nyíltak, esetenként zárt koldusállással, melyek fedése a főtömegre merőleges helyzetű, kontyolt fióktető.

A kisebb házak párkánymagassága 4 m körüli. Ez akkor jelentősebb, ha az utcára merőleges, lejtőre épült házról van szó, ami még utcai pincelejárót is kapott. A polgári jellegű épületek párkánymagassága jelentősebb, 4,5-5,5 m. A nagyobb magasság a nagyobb belmagasság és az utcai térfal miatt alakul ki. A keresztbeforduló gazdasági épületek igen jelentős faluképi elemek, magasságuk, tömegük sokszor meghaladja a lakóépületét.

Az alaprajzi elrendezés tekintetében az egyszerű parasztházak soros elrendezésűek, a tornác nem volt jellemzőjük. Ha mégis volt, azt rendszerint „bezárták”, ezzel kétmenetessé téve az épületet. A bejáratok szinte mindig az udvarról nyíltak. Az épületek egyes elemeit vizsgálva elmondhatjuk, hogy a lábazatokat általában a környék vörös homokkőéből építették. Ezt a lakóépületek esetében be is vakolták. A gazdasági épületek lábazata általában nyers homokkő falazat. A felmenő falak a lakóépületeknél vakoltak, a méretesebb gazdasági épületek esetében nyers kő, illetve nyerstégla felületek jelentkeznek. Az oldalhatáron álló, kisebb épületek esetében az utca felől kis kinyúlású oromfalas, vagy lekontyolt tető a jellemző. Utóbbi esetben előszeretettel alkalmazták a „füles” megoldást, ami „komolyabb” épület képét mutatta. A jelentős számú „füles” homlokzat egyik karakteres eleme az eredeti faluképnek. Az oromfalas megoldásnál a csekély, legfeljebb egy cserépnyi kiállítás a jellemző. A módosabb házaknál előfordul, hogy az oldalhatáron álló szárny kifordul az utcára és ezt a tetőforma is követi. A legkomolyabb házak esetében az utcai, azzal párhuzamos nyeregtetős szárny a mérvadó, ebbe csatlakozik be alacsonyabb gerinccel az oldalhatáron álló rész. A tetőhéjazat anyaga döntően a kerámia cserép, ezen belül a hódfarkú rajzolat. Később megjelent a sajtoltszerű cserép, illetve a síkpala is. Nemrég terjedt el a betoncserep. Néhány házon extrém fedés található, mind anyagát, mind színét tekintve.

UTCAI HOMLOKZAT

Az utcai homlokzat típusokat vizsgálva elmondható, hogy a parasztházak a korábban írtak szerint füles, vagy oromfalas kialakításúak; helyenként pincejáróval. Mindkét esetben a magas lábázat a jellemző. A „füles” házak homlokzata általában gazdagabb, felületét lizénák, vakolt könyöklők és szemöldökök tagolják a klasszicista ízekkel. Az oromfalas házak egyszerűbbek. Vízszintes elemként egy cseréppel fedett osztópárkány jelentkezik, függőlegesen vakolt falsáv keretezéseket láthatunk. A polgárházak homlokzata az utcán hosszan elnyúlik. Amennyiben az épület nem foglalja el a teljes telekszélességet, akkor a homlokzaton csak szimmetrikus kiosztással álló ablakokat találunk. Ha a ház elfoglalja a teljes telekszélességet, akkor megjelenik a kapuzattal lezárt áthajtó.

A lábázat magasított, esetenként pinceablakokkal. A homlokzati felületet függőlegesen lizénák osztják. Az ablakokat egyszerűbb esetben falsáv keretezések díszítik, gazdagabb esetben végigfutó párkányok, vagy csak az ablak alatt készített vakolt könyöklők, eklektikus szemöldökök jelentkeznek. Az újabban épült házak általában ilyen szempontból puritánabbak, de találunk olyan törekvéseket is, hogy mai eszközökkel idézzék vissza a történeti homlokzatokat.

FALUSIAS LAKÓÖVEZET - PEREMTERÜLET

A közelmúltban épült házak a kor gyakorlatának megfelelően sátoztetős, közel négyzetes kontúrral rendelkeznek. Építménymagasságuk 4,5 m körüli. Magasságilag hasonlóak a 70-es, 80-as években felhúzott házak is, de ezeknél már megjelenik a tetőtér beépítés, a hagyományoktól távolabb eső elemek (erkély, terasz) jelentkeznek és sajnos erősen megnőtt az épületek szélessége /10-12 m/, ami aránytalanul nagy tetőket eredményezett. Napjaink épületei végletesen vegyesek. Formanyelvük és azon belül építészeti minőségük és is tág határok között mozog.

ZÁRTKERTI DÜLŐS

Az épített környezet évtizedek folyamán sajátosan kialakult része a kiterjedt kertgazdálkodási terület, mely a valamikori zártkertek területe. Szőlő-gyümölcsstermesztéssel hasznosított területek két tömbben alakultak ki, egyik a falu közvetlen folytatásaként attól északi és keleti irányban, csaknem a Jakab-hegy lábáig húzódva, a másik tömb a falutól távolabb, attól déli irányban, közvetlenül a 6-os út északi oldalán. Az előbbi tömb elsősorban a minőségi szőlőtermesztés ökológiai feltételeinek felelt meg, ezért művelték elsősorban szőlőként ezeket a területeket. A 6-os úttól északra eső kertés terület inkább a városból elvágóknak biztosított kertészkedésre alkalmas területet, itt már a szőlő helyett, gyümölcsösként, és egyéb kert céllal hasznosított területek jellemzőek.

IPARI TERÜLET

A külterületet markánsan kettészeli a 6-os út nyomvonala.

A 6-os úttól délre eső közel sík területen ipari-gazdasági-szolgáltató tevékenységet folytató telepek alakultak ki, melyek ma már egyre nagyobb kiterjedésűek.

A külterület nem elhanyagolható részét foglalja el a kereskedelmi-szolgáltató, és egyéb ipari-gazdasági terület, melyeknek jelentősebb zavaró hatásuk nincs a környezetre. Ezek a területek a 6-os út mentén alakultak ki. Kisebb részben a kőbánya és a 6-os közl. út között, nagyobb, és még tovább növekedő kiterjedésben a 6-os út és a vasút közötti területen. Az egyes ipari- szolgáltató területeken belül jól áttekinthető, rendezett körülmények uralkodnak. Ezt az állapotot kell a jövőben is fenntartani, ill. telephelyen belüli fásítással, és a funkciónak megfelelő parkosítással fokozni.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Az útmutató célja nem csak a helyes út megmutatása új épület építése, meglévő épület bővítése, vagy felújítása esetén az építetőknek és a tervezőknek, hanem inspirációs forrás is egyben.

Bízunk benne, hogy a Településképi Arculati Kézikönyv segít a cserkúti egységes falukép és a harmónikus tájkép megőrzésében, egyben szép és jól megtervezett épületek születnek.

Cél a cserkúti építészet sajátosságainak a bemutatása és népszerűsítése, valamint a helyes és követendő épületek, melléképületek, részletképzések, kerítések, kertek bemutatása konkrét példák segítségével.

CSERKÚT EGÉSZÉRE VONATKOZÓ ÚTMUTATÓ

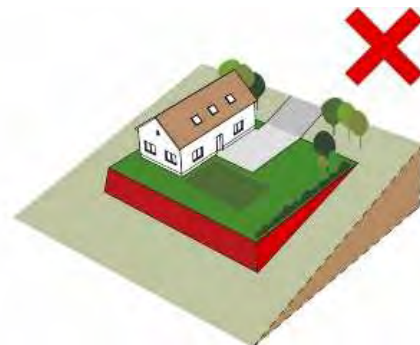
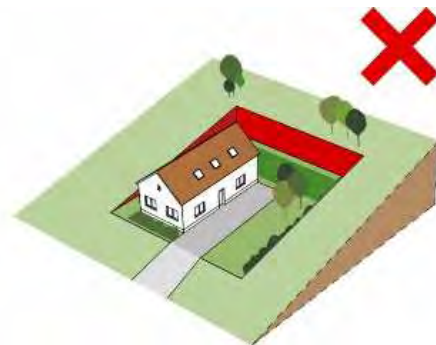
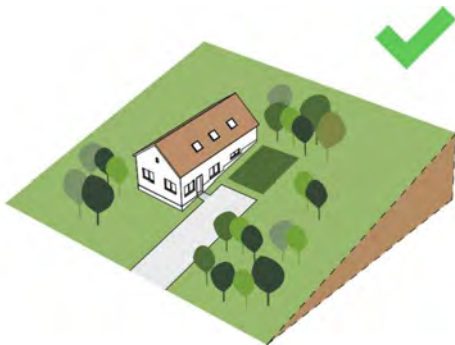
TEREPALAKÍTÁS

Cserkúton a domborzati viszonyok miatt az épületek építésénél általában kisebb, vagy nagyobb mértékben lejtős terepre kell számítani.

A terep eredeti lejtésvizonyainak lehető legkisebb mértékű megváltoztatása, valamint a földmunka minimalizálása érdekében új építés esetén a legkedvezőbb megoldás az épület terepre illesztése. Amennyiben a terepre illesztés nem megoldható, szem előtt tartva az előbbi szempontokat, az épület terepre való részleges bevágása javasolt.

A terep lejtésvizonyinak nagymértékű megváltoztatása, valamint a magas földmunkaigény miatt az épületnek és annak környezetének síkra helyezése a terep jelentős lesüllyesztésével, vagy kiemelésével nem elfogadható.

Lesüllyesztés esetén a kialakuló mélyedésben az esővíz felgyűlik és a kert rosszul használhatóvá válik. Kiemelés esetén az épület egy feltűnő platóra kerül, kiemelkedik a szomszéd házak közül.

TETŐFORMA

Cserkúton az épületek többsége nyeregtetős kialakítású, kontyolós, vagy a nélküli változatban.

A bejáratok az udvarról nyíltak, esetenként zárt koldusállással, melyek fedése a fötömege merőleges helyzetű, kontyolt fióktető. Általánosan elmondható, hogy a településen lévő épületek tetőformája egyszerű kivitelű. Új házak építése esetén a szomszédos épületek tetőformáját figyelembe véve kell törekedni az illeszkedésre.

Az újonnan létesítendő, illetve felújítandó épületek tetőkialakítására oromfalas nyeregtető javasolt.

A környező beépítéstől kialakítását, formaképzését, összetettségét tekintve jelentősen eltérő, a településrész utcaképebe nem illeszkedő tetővel rendelkező épület építése nem javasolt.

MAGASSÁG

Cserkúton az épületek hagyományosan általában földszintes kialakításúak, de néhol találunk tetőtérbeépítéses épületet is.

A kisebb házak párkánymagassága 4 m körüli. Ez akkor jelentősebb, ha az utcára merőleges, lejtőre épült házról van szó, ami még utcai pincelejárót is kapott. A polgári jellegű épületek párkánymagassága jelentősebb, 4,5-5,5 m. A nagyobb magasság a nagyobb belmagasság és az utcai térdfal miatt alakul ki. A keresztbeforduló gazdasági épületek igen jelentős faluképi elemek, magasságuk, tömegük sokszor meghaladja a lakóépületét.

KARAKTER

Cserkúton az épületállomány karaktere általában véve hasonlóan tekinthető.

Az újonnan épülő, bővítésre kerülő, vagy felújítandó épületek esetén a szomszédokhoz, de általában az utcaszakához, a teljes utcához átfogóan a teljes településrészhez illeszkedő karakterű épületek építése javasolt.

A jellemző karakterjegyek vizsgálata és összevetése a lépték, az összetettség, a fesztávolság, a magasság, a tetőgeometria és az anyaghasználat tekintetében történjen.

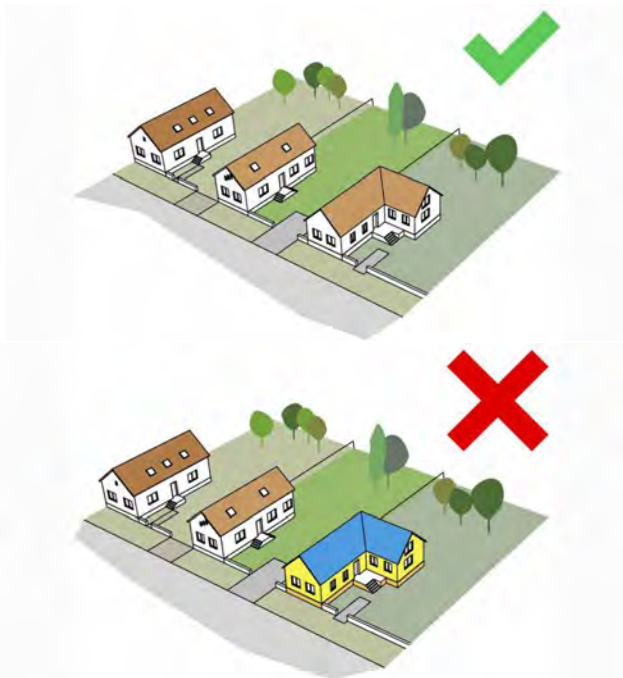

UTCAI HOMLOKZAT

Cserkúton az utcai homlokzat típusokat vizsgálva elmondható, hogy a parasztházak füles, vagy oromfalas kialakításúak; helyenként pincelejáróval. Mindkét esetben a magas lábazat a jellemző. A „füles” házak homlokzata általában gazdagabb, felületét lizénák, vakolt könyöklők és szemöldökök tagolják a klasszicista ízekkel. Az oromfalas házak egyszerűbbek. Vízszintes elemként egy cseréppel fedett osztópárkány jelentkezik, függőlegesen vakolt falsáv keretezéseket láthatunk.

Az új épületek építésénél, vagy a meglévő épületek bővítésénél, felújításánál mindenképpen a füles, vagy az oromfalas kialakítás követendő.

SZÍNEZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Cserkúton az épített környezetben található épületek színezése, anyaghasználata általánosságba véve hasonló. Cél ennek az egységes képnek a fenntartása.

A meglévő épületek közé újonnan épülő, bővítésre kerülő, vagy felújítandó házak az illeszkedés miatt hasonló, közel azonos színvilággal készüljenek, mint a környezetükben lévők. Új épületek építése, meglévő épületek bővítése, vagy felújítása esetén a környező beépítéstől jelentősen eltérő, a településrész utcaképében nem illeszkedő színhasználatú rendelkező épület építése nem javasolt, a feltűnő szín- és anyaghasználat, a ríkító színű tetőfedés, burkolat és felületképzés használata nem elfogadott.

Homlokzati kialakítás a lakóépületeknél általában vakolt felület, ezt többször a környék vöröshomokkőporából kevert vakolat képezi, ami nagyon szépen harmonizál a vakolatlan, látszó vöröshomokkő lábzatokkal.

A gazdasági épületek lábazata általában nyers vöröshomokkő falazat. A méretesebb gazdasági épületek esetében nyers kő, illetve nyerstégla felületek jelentkeznek a homlokzaton.

A tetőfedés anyaga is zömmel egységes Cserkúton, köszönhetően a szigorú szabályozásnak. A javasolt héjazat minden esetben a hagyományos színezésű égetett agyagcserép, ettől eltérni a falukép szempontjából nem javasolt.

PARKOLÁSI JAVASLAT

Cserkút belterületén a parkolás az épületek előtti felhajtókon, vagy a kijelölt parkolóban ajánlott, mivel az utcával párhuzamos közterületen való parkolás jelentősen rontja az utcaképet.

Tehergépjárművek, buszok parkolása a belterületi utcákban nem elfogadható.

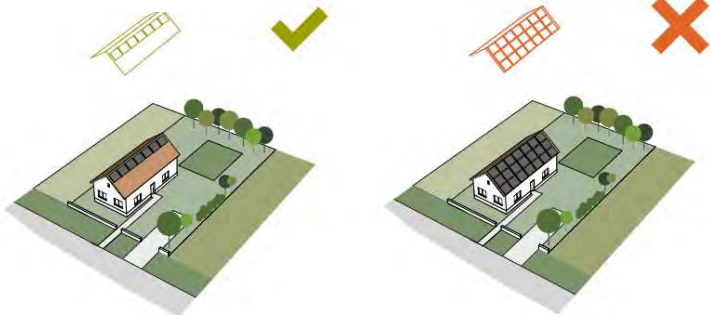
NAPELEM, NAPKOLLEKTOR ELHELYEZÉSE

Az újonnan elhelyezésre kerülő napelemek és / vagy napkollektorok összes felületének nagysága a tetőfelülethez képest maximálisan 1:2 arányban kerüljenek elhelyezésre, elrendezését tekintve egyenletes, szimmetrikus kiosztás alkalmazása javasolt.

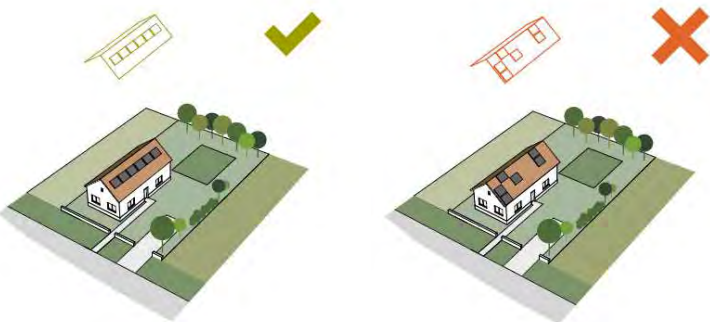
A napelemek és / vagy napkollektorok felületarányának jelentős eltérése az előirányzott 1:2 értéktől, vagyis a teljes tetőfelületen való alkalmazás, továbbá a rendezetlen elhelyezés és a tetőfelületből való aránytalanul nagy mértékű kiemelés vagy dőlésszög kibillentés nem elfogadható.

Napkollektor utcafronti tetőfelületen nem helyezhető el.

FELÜLETARÁNY

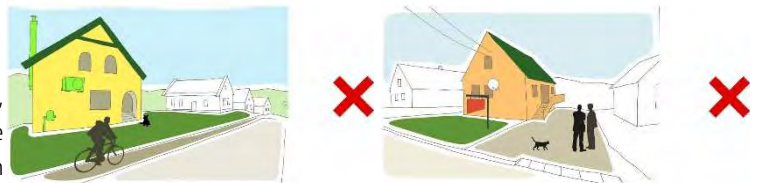
ELRENDEZÉS

GÉPÉSZET

GÁZNEMŰ ÉGÉSTERMÉKEK HOMLOKZATI KIVEZETÉSE, PARABOLAANTENNA, KLÍMABERENDEZÉS KÜLTÉRI EGYSÉGE ELHELYEZÉSE

Gáznemű égéstermékek homlokzati kivezetése, parabolaantenna és klímaberendezés kültéri egysége utcafronti homlokzaton és utcafronti tetőfelületen nem helyezhető el.

VILLAMOS LÉGVezetékek, Tűzcsapok

Minden település, így Cserkút örök problémája: a légvezetékek és a tűzcsapok.

Lehetőség szerint ezeket a föld alatt célszerű szerelni.

Az áramszolgáltatóval történő egyeztetés alapján, településrészi prioritások mentén lehetőség szerint meg kell kezdeni a légvezetékek földkábelre cserélését - elsősorban a műemlék templom környezetében, majd a településközpontban és az erre csatlakozó utcákon

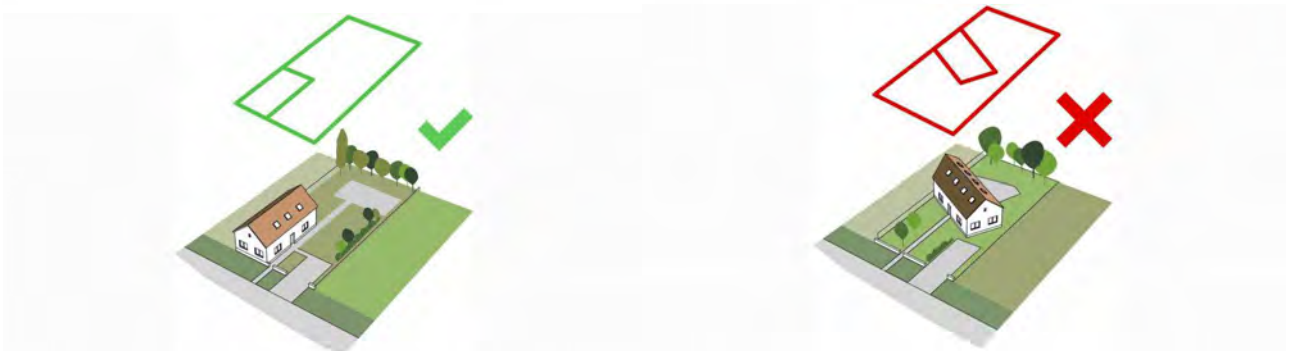
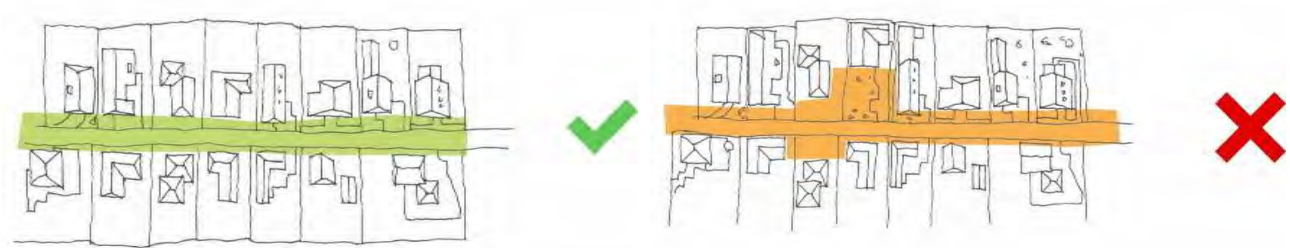
FALUKÖZPONT - MŰEMLÉKI KÖRNYEZET

TELEPÍTÉS

Oldalhatáron álló

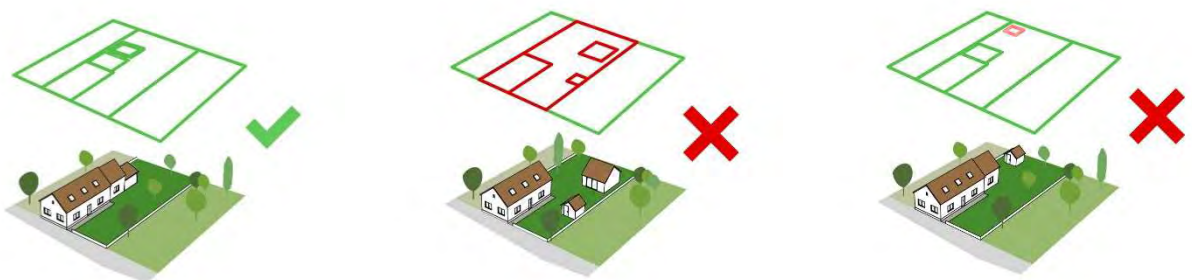
Cserkúton a faluközpontban kialakult telepítés hagyományosan fésűs, oldalhatáron álló, az épületek általában az utcafrontra merőlegesen helyezkednek el, a módosabb házaknál előfordul, hogy az oldalhatáron álló szárny kifordul az utcára és ezt a tetőforma is követi. A legkomolyabb házak esetében az utcai, azzal párhuzamos nyeregtetős szárny a mérvadó, ebbe csatlakozik be alacsonyabb gerinccel az oldalhatáron álló rész, azonban a szélesebb telkeken az épületek keresztbe fordulnak, tetőgerincük párhuzamos az utcafronttal.

A lakóépületek előkert nélkül állnak az utcafronton.

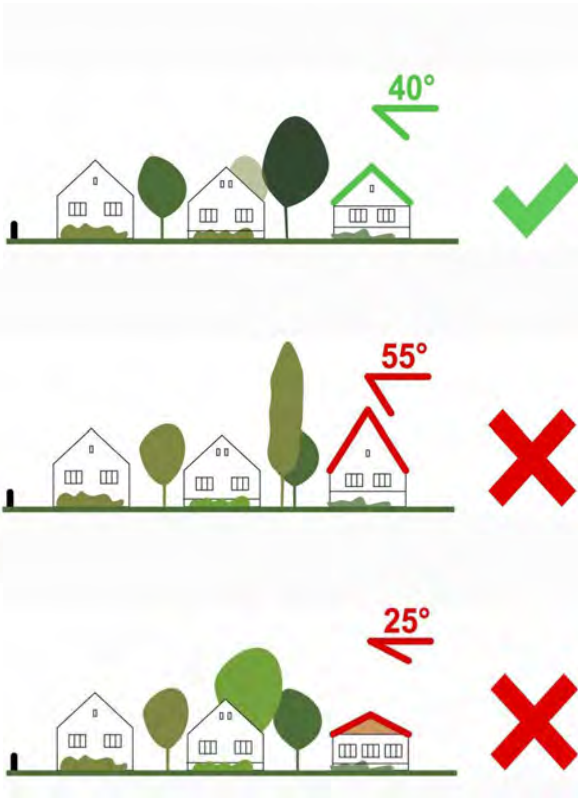

MELLÉKÉPÜLET ELHELYEZÉSE

A telkek beépítését illetően a soros elrendezés a leggyakoribb. A lakóépületek előkert nélkül állnak az utcafronton. A telken belül a további épületek általában a lakóházzal kapcsolódnak. A szélesebb telkeken és a módosabb gazdák portáin a nagyméretű csűrök a lakó és gazdasági udvar lezárásaként a telken keresztbefordultak.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Cserkúton a tetők hajlásszöge általánosságban véve hasonló, magastetős kialakítás a jellemző.

A meglévő épületek közé újonnan épülő, vagy bővítésre, felújításra kerülő épületek az illeszkedés miatt hasonló, közel azonos tetőhajlásszöggel készüljenek, mint a környezetükben lévők. (38-45 °)

A környező beépítéstől jelentősen eltérő, a településrész utcaképebe nem illeszkedő, túl nagy, illetve túl kis hajlásszögű tetővel rendelkező épület építése nem javasolt.

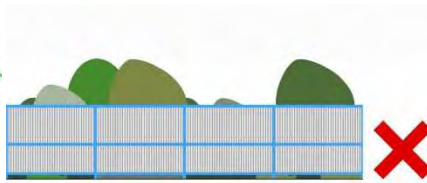
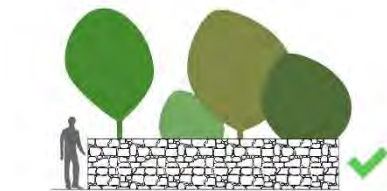

KERÍTÉS

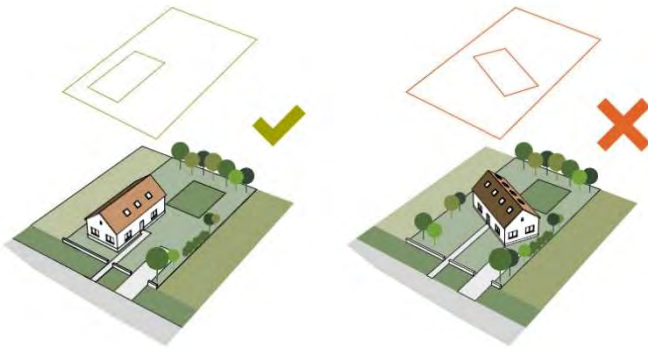
A településkép meghatározó eleme a kerítés, ezért nagy jelentőséggel bír annak megfelelő kialakítása.

A kerítések elsődleges anyaga Cserkúton a környék vörös homokkőve. Ehhez téglá, kovácsoltvas és deszka elemek társulnak.

Az újonnan épülő, vagy felújítandó kerítések vörös homokkőből épült jellemzően épített kerítések legyenek, a környezetükhöz illeszkedő módon legyenek kialakítva. A kilakaitandó kerítés magassága max. 1,8 méter legyen.

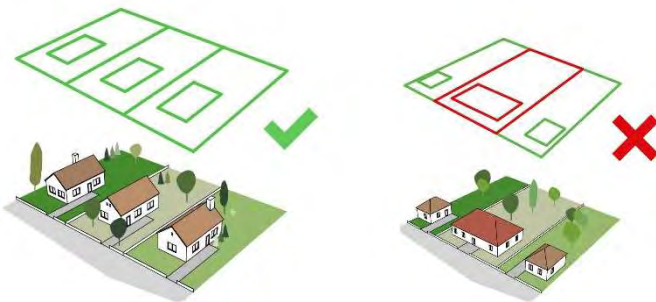
FALUSIAS LAKÓÖVEZET - PEREMTERÜLET

TELEPÍTÉS

Szabadon álló

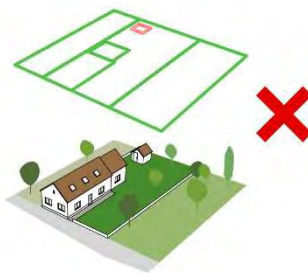
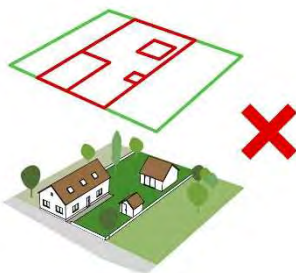
Cserkúton a peremterületeken a beépítés jellege szabadon álló. Itt már megjelenik a kialakult előkert, az új építésnél ehhez a kialakult állapothoz kell igazodni. Az épület tömegformálása és gerincvonala jellemzően az utcafrontra merőlegesen kialakított

MELLÉKÉPÜLET ELHELYEZÉSE

A telken belül a további épületek általában a lakóházhoz kapcsolódnak.

Az új melléképületet az utcai épület takarásában, azzal építészeti egységet alkotva javasolt építeni. Gerincmagassága az utcai épületét nem haladhatja meg.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Cserkúton a tetők hajlásszöge általánosságban véve hasonló, magastetős kialakítás a jellemző.

A meglévő épületek közé újonnan épülő, vagy bővítésre, felújításra kerülő épületek az illeszkedés miatt hasonló, közel azonos tetőhajlásszöggel készüljenek, mint a környezetükben lévők. (35-42 °)

A környező beépítéstől jelentősen eltérő, a településrész utcaképébe nem illeszkedő, túl nagy, illetve túl kis hajlásszögű tetővel rendelkező épület építése nem javasolt.

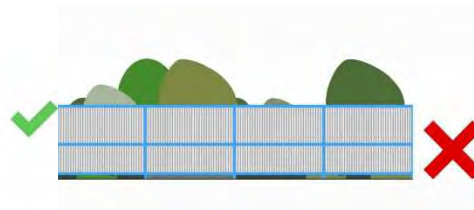

KERÍTÉS

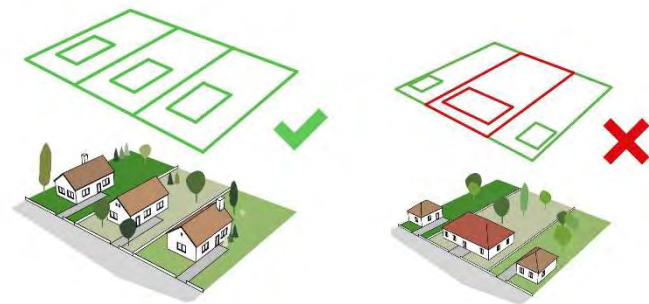
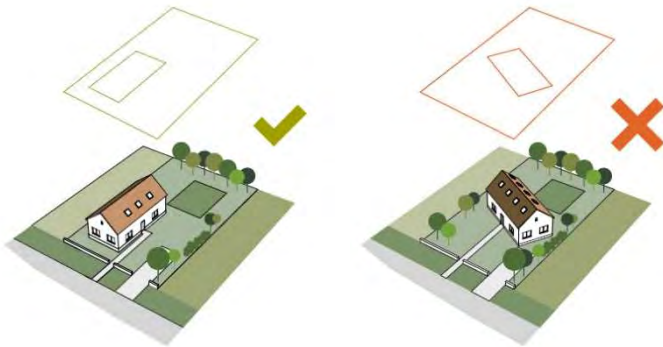
A településkép meghatározó eleme a kerítés, ezért nagy jelentőséggel bír annak megfelelő kialakítása.

A kerítések elsődleges anyaga Cserkúton a környék vörös homokkőve. Ehhez téglá, kovácsoltvas és deszka elemek társulnak.

Az újonnan épülő, vagy felújítandó kerítések vörös homokkőből épült jellemzően épített, áttört kerítések legyenek, a környezetükhöz illeszkedő módon legyenek kialakítva. A kialakítandó kerítés magassága max. 1,8 méter legyen. Élősövény is kialakítható max. 1,8 méter magasságig.

ZÁRTKERTI DÜLŐS

TELEPÍTÉS

Szabadon álló

Cserkúton a zártkertekben a beépítés jellege szabadon álló. Itt már megjelenik a kialakult előkert, az új építésnél ehhez a kialakult állapothoz kell igazodni.

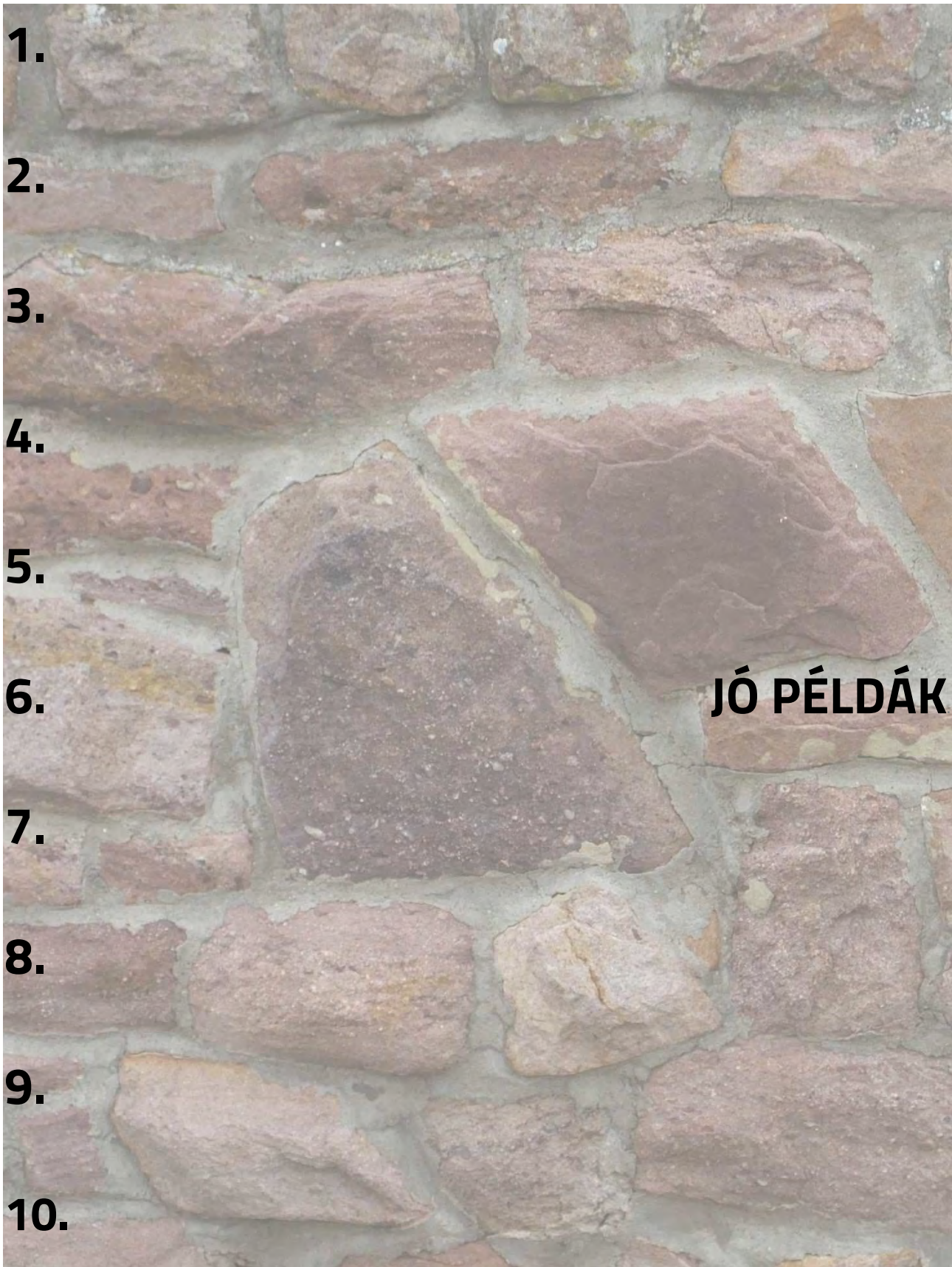
Az épület tömegformálása és gerincvonala jellemzően az utcáfrontra merőlegesen kialakított

TETŐHAJLÁSSZÖG

Cserkúton a tetők hajlásszöge általánosságban véve hasonló, magastetős kialakítás a jellemző, így a zártkerti övezetekben is ez követendő

A meglévő épületek közé újonnan épülő, vagy bővítésre, felújításra kerülő épületek az illeszkedés miatt hasonló, közel azonos tetőhajlásszöggel készüljenek, mint a környezetükben lévők.

A környező beépítéstől jelentősen eltérő, a településrész utcaképebe nem illeszkedő, túl nagy, illetve túl kis hajlásszögű tetővel rendelkező épület építése nem javasolt.

KERÍTÉSEK

A kerítésnek kettős szerepe van; egyszerre teremt kapcsolatot és alkot határvonalat a magán- és a közterület között. A kerítések anyaghasználatának megválasztásakor a lehetőségekhez mérten szem előtt kell tartani úgy a természetes, a területre jellemző anyagok használatát, mint azok az épülettel való harmonikus illeszkedését.

A kerítések elsődleges anyaga a környék vörös homokköve. Ehhez téglá, kovácsoltvas és deszka elemek társulnak. Négy fő típus különíthető el. Az első, amikor tömör kőkerítés épült, benne tömör deszka, vagy áttört, kovácsoltvas kaput helyeztek el. A második esetben téglafejezetes kő oszlopok között kő lábazon kovácsoltvas mezők állnak. A harmadik, ahol alacsony kőfalon igényes fejezettel kialakított téglapillérek között állnak a kovácsoltvas mezők. A negyedik esetben tisztán kovácsoltvas kerítés készült.

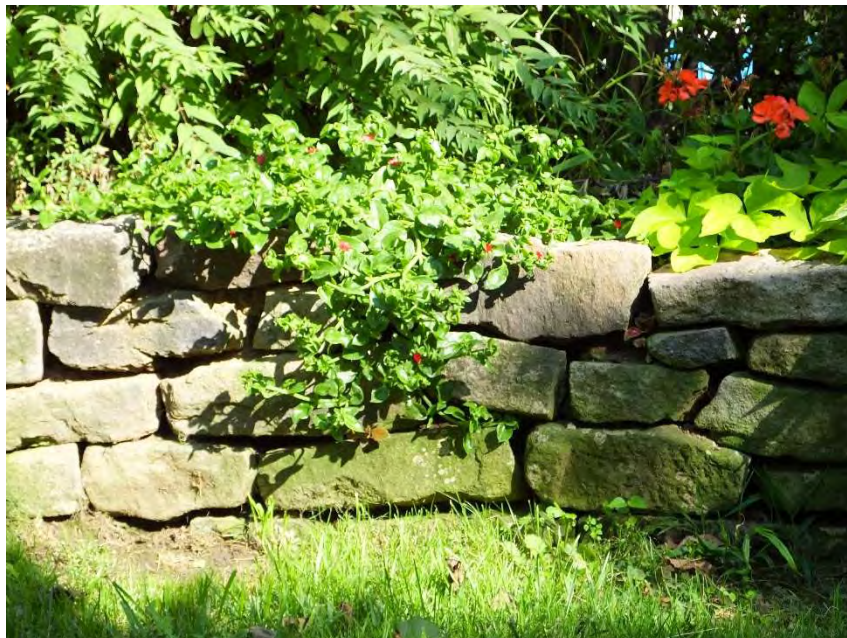

KERTEK

Az épület körüli előkert és hátsókert kialakítása nagyban befolyásolja a lakókörnyezet minőségét. Minden esetben szükséges szem előtt tartani a funkcionális igények kiszolgálását, a használhatóságot, de általánosságban javasolt a burkolt felületek minimalizálása, és előnyben részesítendő a füvesített, virágokkal, cserjékkel, bokrokkal és fákkal betelepített kert kialakítása.

A kertek alakításánál sok helyen megjelenik a vörös homokkő, mint díszítőelem.

Célszerű előnyben részesíteni a környékre jellemző növényfajtákat, tájidegen dísznövények ültetése kerülendő.

ABLAKOK

A nyílászárók vonatkozásában a parasztházakra a két, álló formátumú utcai ablak volt a jellemző. Az oldalsó homlokzaton hasonló ablakokat helyeztek el. Jellemző lehetett a zsalugáter is, de ezekből kevés maradt fenn. Az ablakok gerébtokos szerkezetűek voltak, általában háromszeműek, alul kétszemű nyílászárnyakkal.

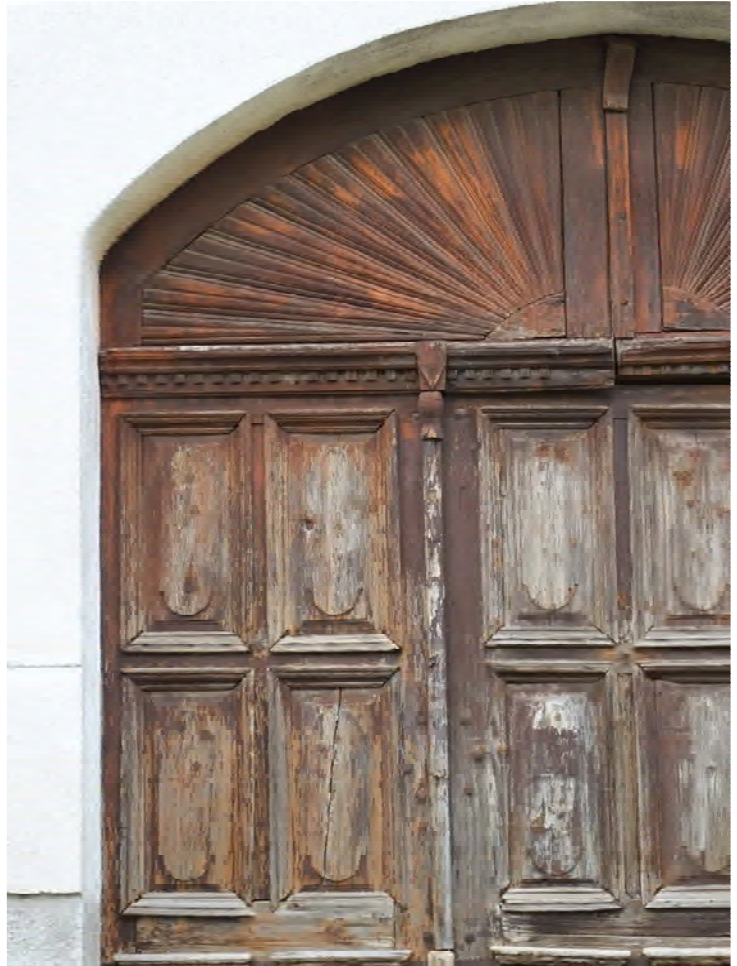

Az értékes helyi építészeti alkotások jellemzően egyszerű tömegformálásúak, nagy hangsúlyt fektetnek azonban a részletek kialakítására. A nyílászárók keretezése, az igényesen megmunkált fa ablakok, zsalugáterek meghatározó elemei a település karakterének. Az új épületek esetében jó megoldás lehet a letisztult formavilág igényes anyagokkal való kombinálása. Cserkúton nem ajánlott a műanyag és a fém nyílászárók és árnyékolók alkalmazása.

AJTÓK, KAPUK

Az épületek bejáratai Cserkúton főleg az udvar felől helyezkednek el. Az utcáfronton sok helyen jellemző a magasított lábazon lévő pincaajtó, illetve a teljes telekszélességben épített épületeknél az udvarra való átjárást biztosító kapualj.

ANYAGHASZNÁLAT

Ahhoz, hogy Cserkúton a település egységes képe meg tudjon maradni, fontos, hogy az anyaghasználat az épületek homlokzatain, kerítésein és tetőszerkezetein viszonylag egységes, egymáshoz illeszkedő és harmonizáló legyen.

A tető minden esetben natúr, vagy pirosra színezett kerámia cserépfedés lehet.

Az épületek színezése semmi esetre sem kirívó, hanem az utcaképbe passzoló megoldású legyen. Szép példát mutatnak a vörös homokporral színezett vakolatok, vagy a világosabbra, egyszerűbbre (fehérre) színezett homlokzatok.

A vakolt felületek mellett megjelennek a kő- és téglaburkolatú falfelületek (ezek kombinációja), amelyek izgalmas foltjai a településnek. Egy jól megválasztott burkolat nemcsak a településképet gazdagítja, hanem óvja is az épületet a környezeti hatásoktól.

A lábazat anyagát tekintve a látszó vörös homokkő-lábazat, vagy a vakolt felület az elfogadható, szintén visszafogott, illeszkedő színben.

Az ablakok, ajtók, kapuk esetében a fa szerkezetű nyílászárók beépítése ajánlott, barna vagy zöld színben. Árnyékolás szempontjából a hagyományos fa zsalugáter a legjobb megoldás.

TETŐK

A magastetők héjazatának anyaga az utcakép és egyben a településkép harmóniájának fontos összetevője. Az illeszkedés megtartásának és a természetes megjelenés követelményének fontossága miatt a tetőfedések anyagául cserepes pikkelyfedés alkalmazása javasolt. A hazai meteorológiai viszonyokat és az építéstechnológiai adottságokat is figyelembe véve, a kisméretű, egymásra fedő cserépelemek használata előnyös a különböző méretű és geometriájú tetőfelületek fedésének készítésekor. Az anyag és a minőség megválasztásánál törekedni kell a cserepezés természetes, anyagszerű megjelenésre úgy színvilág, mint textúra tekintetében.

MELLÉKÉPÜLETEK

A melléképületek Cserkúton nem mellék - épületek, hanem jelentősen alakítják a település arculatát. Sokszor a telken belül a gazdasági épület a hangsúlyosabb, szebb kidolgozású a lakóépületnél. Lehetőség szerint a főépülettel azonos építőanyagokból, vagy azzal harmonizálva készüljenek. Az új melléképületet az utcai épület takarásában, azzal építészeti egységet alkotva javasolt építeni. Fontos, hogy a telken belül és a környezethez viszonyítva a harmónia és az egyensúly megteremtődjön. A jó példákon keresztül nyerhetünk ihleteket a kilakításukra.

BEHAJTÓK, JÁRDÁK, ÁRKOK, LÉPCSŐK

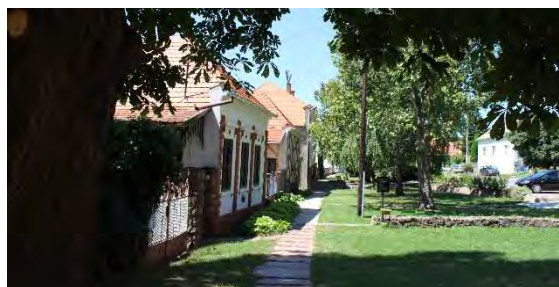
A települépképhez elengedhetlenül hozzátartoznak a kocsibehajtók, gyalogosjárdák, árkok és a lépcsők kialakítása.

Ezek kiképzése és megjelenése jelentősen befolyásolja az utcaképet, faluképet.

Cserkúton számtalan jó példa van arra, hogy az itt lakók fontosnak tartják azt, hogy ezek az elemek is megfelelő színfoltjai legyenek a látványnak, ami Cserkút utcáin sétálva élénk táru.

Természetesen ezeknél az elemeknél is elsőbbséget élvez a vörös homokkő, mint építőanyag, de szép példákat találunk beton elemekből lerakott járdákra is.

A településkép meghatározó elemei a zöldfelületben résként megjelenő vörös terméskő falazatú árkok.

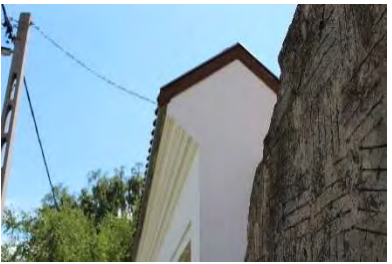

RÉSZLETEK

„A részletek fontosságát nem lehet eltúlozni!” /Sherlock Holmes c. film/

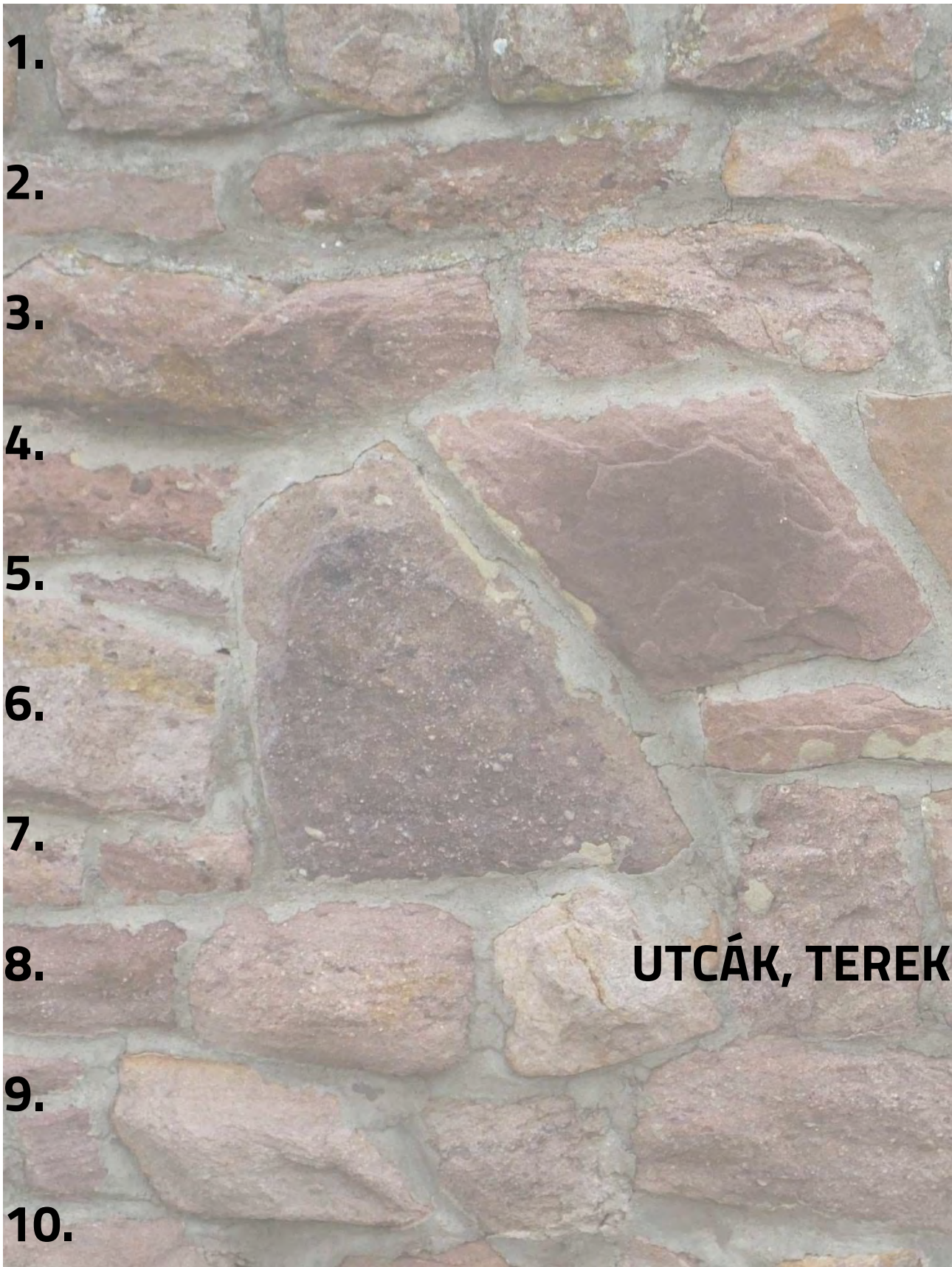
JÓ PÉLDÁK

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

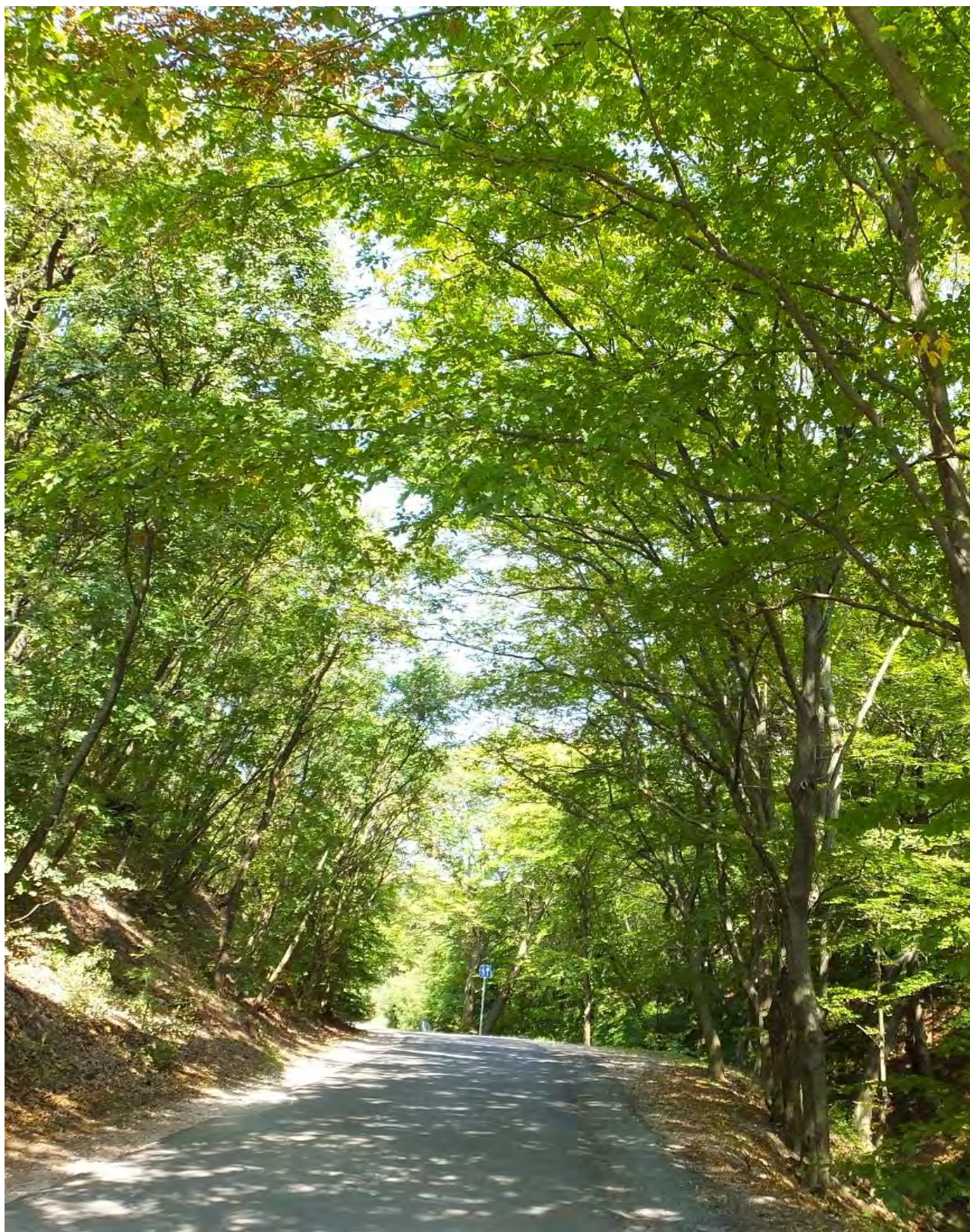
8.

9.

10.

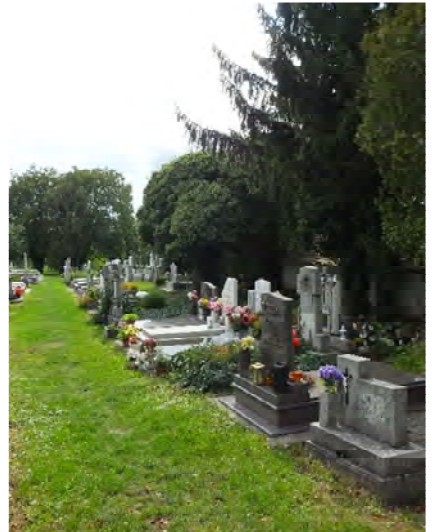
UTCÁK, TEREK

UTCÁK, TEREK

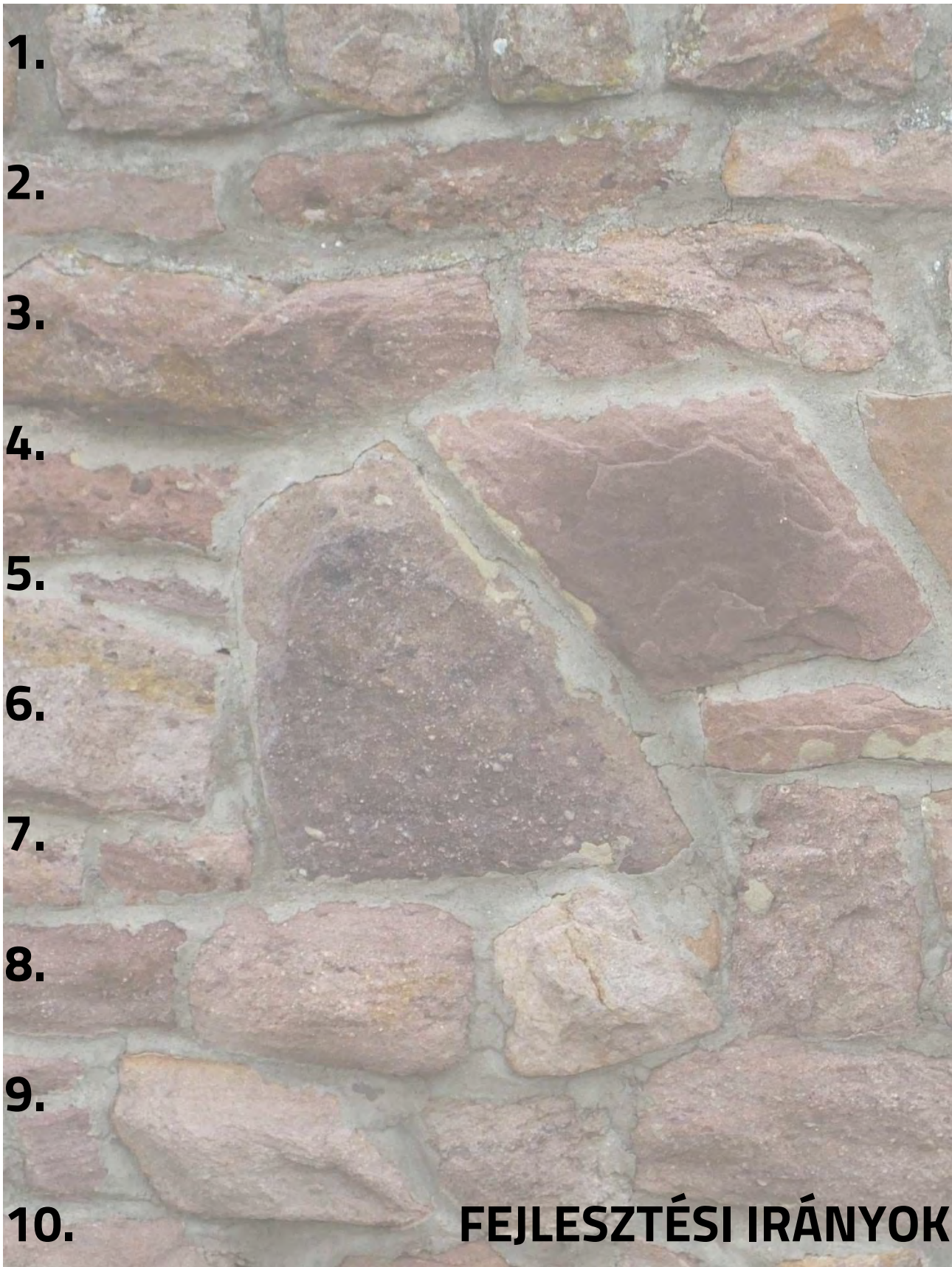
HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Az épületek tervezésekor figyelembe kell vennünk, hogy egy utcakép minőségét nagyban befolyásolják az épületeken / épületek tartozékain / utcán elhelyezett reklámfelületek, hirdetőtáblák, cégérek. Igényes, esztétikus, nem túl feltűnő hirdetőfelületekkel nemcsak a járókelőket tájékoztathatjuk, de hozzájárulhatunk egy szebb utcakép, megteremtéséhez. Cégér, cégtábla elhelyezések határozottan ajánlott az épület jellemzőihez, színvilágához, anyaghasználatához való illeszkedés, amely következetes alkalmazásával szebbé tehetjük Cserkút településképét.

Cserkúton a lakosság jelentős része foglalkozik falusi vendéglátással, melynek hirdetése jelenleg egységes és igényes a településen. Mindenképpen követendő például szolgál.

FEJLESZTÉSI IRÁNYOK

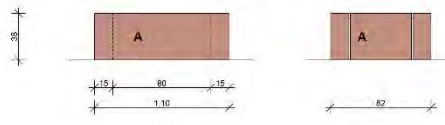
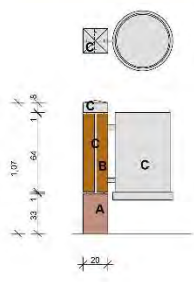
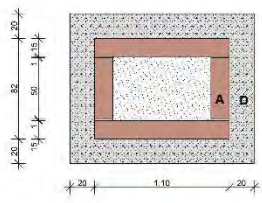
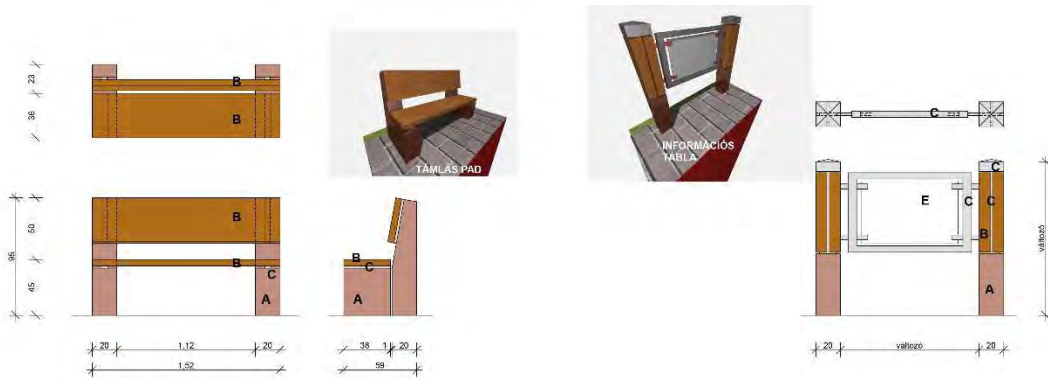
2010 januárjában a Kokas és Társa Tervező Kft. elkészítette Cserkút arculati tanulmánytervét, aminek egy része már meg is valósult a településen. A faluközpont további fejlesztésének szintén ez a terv ad irányvonalat.

JELÖLÉSEK:

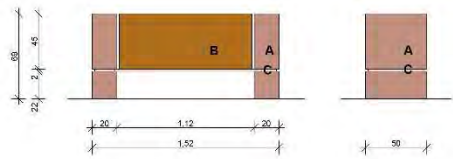
	VÖRÖS HOMOKKŐ ZUZALEKOS BEJÁRÓ
	LILÁSSZÜRKE KLINKER TÉGLABURKOLAT
	VÖRÖS HOMOKKŐ BURKOLAT
	MŰKŐ LAP
	BETON JARDA
	GYEPESÍTÉS
	TALAJTAKARÓ NÖVENYESÍTÉS
	EGYNYÁRI VIRÁGÁGYÁS
	VEGYES VIRÁGÁGYÁS
	ALACSONY NYÍRT SÖVÉNY
	TERVEZETT LOMBOS FA
	MEGLÉVŐ LOMBOS FA
	LOMBHULLATÓ BOKOR

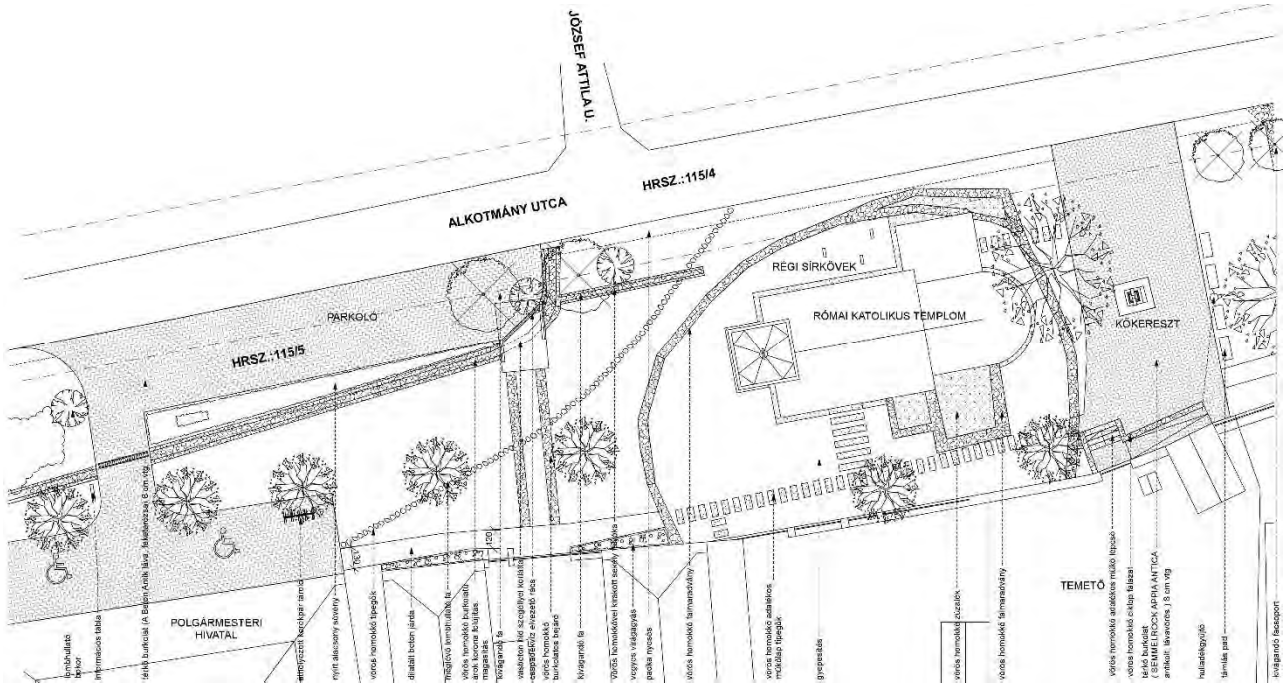

- Anyagok:
 A vörös homokkő
 B lazúrosan festett fa
 C horganyzott acél
 D zúzott kő
 E zománcozott fém tábla
 fekete felirattal

FORRÁS

CSERKÚT KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZA TA

Cserkút honlapcíme: www.cserkut.hu

Cserkút postai címe: 7673 Cserkút, Alkotmány utca 8.

Telefon: 06 72/564-125

Polgármester: Hagenthurn József

polgarmester emailcíme: polgarmester@cserkut.hu

Főpítész: Bánfalvi Zoltan

KÉSZÍTETTE: Görgényi-Terv Kft. – Görgényiné Fehér Zsófia /okleveles építész/

FORRÁSOK:

- Kokas és Társa Tervező Kft. : Cserkút Község Önkormányzata Képviselő-testületének 20/2004.(XI.10.) sz. rendelete a HELYI ÉPÍTÉSI SZABÁLYZATRÓL (egységes szerkezetben a módosításáról szóló 9/2007.(V.23.), 11/2008.(X.13.), 6/2010.(IV.2.), 5/2014.(07.25.) és 6/2016. (IV. 04.) önkormányzati rendelettel)
- Kokas és Társa Tervező Kft. : Cserkút szabályozási terve
- Kokas és Társa Tervező Kft. : Cserkút Község Arculati Tanulmányterve /2010./
- Kokas és Társa Tervező Kft. : Cserkút HÉSZ alátámasztó munkarész
- Pap Zsuzsa : Cserkút – Kulturális örökségvédelmi hatástanulmány
- internet
- Cserkút honlap
- tak.lechnekközpont.hu
- Lechner Tudásközpont
- A+ Építész Stúdió Kft.

FOTÓK:

- Kátai László
- Bánfalvi Zoltán
- Somogyvári Sándor
- Németh István
- Kerti Sándor
- saját
- internet

LÉGIFOTÓK:

- Trócsányi Balázs

Cserkút, 2017.